

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA**

Katedra historie

Bakalářská diplomová práce

Aneta Hanousková

**Historie Československého rozhlasu Hradec
Králové (1945 – 1988)**

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jan Stejskal, MA, Ph.D.

Olomouc 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 17. května 2018.

Podpis .....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce doc. Mgr. Janu Stejskalovi, MA, Ph.D., za vstřícný přístup a cenné připomínky během psaní mé bakalářské práce. Chtěla bych poděkovat pracovnícím Archivu Českého rozhlasu za snahu poskytnout mi co nejvíce materiálu a pracovníkům Českého rozhlasu Hradec Králové za spolupráci při mém pátrání. Zároveň bych chtěla poděkovat mé rodině, přátelům a příteli Ondrovi, za nekonečnou podporu po celou dobu studia.

Anotace

Předkládaná bakalářská práce se zabývá vývojem Československého rozhlasu Hradec Králové v letech 1945 – 1988. Jedná se o zmapování historického vývoje této krajské stanice od úplného počátku jejího vysílání až před revoluční rok 1989. V bakalářské práci se věnuji zejména politickým a společenským vlivům, které měly na tomto vývoji zásadní podíl. Práce je chronologicky koncipovaná a v každém desetiletí jsou zachyceny důležité momenty v rámci královehradeckého vysílání. Částečně jsou zde zmapované i obsahové produkce této krajské stanice v průběhu let, které s vývojem souvisely.

Klíčová slova

Československý rozhlas Hradec Králové, Český rozhlas, Východočeský vysílač, vysílání, studio Hradec Králové

Annotation

This bachelor's thesis deals with the development of the Czechoslovak Radio Hradec Králové between 1945 and 1988. It maps the historical development of this regional station from the very beginning of its broadcasting to the period before the revolutionary year 1989. I primarily deal with the political and social influences that significantly contributed to this development in this bachelor's thesis. The thesis is chronologically designed and important moments of the Hradec Králové broadcasting are captured within every decade. The content production of this regional station over the years related to the development is also mapped here.

Keywords

Czechoslovak Radio Hradec Králové, Czech Radio, East Bohemian Transmitter, Broadcasting, Hradec Králové Studio

Obsah

Úvod	7
1. Český rozhlas	10
1.1 Český rozhlas Hradec Králové v současnosti	10
2. Radioamatéři, propagace, výstavy	12
3. Okolnosti vzniku Východočeského vysílače (1945 -1949)	14
3.1 Začlenění vysílače do celostátního vysílání	15
4. Atmosféra padesátých let v Československém rozhlasu	17
4.1 Změna vnitřní organizace Československého rozhlasu po roce 1948	17
4.2 Funkce a organizace krajského studia v Hradci Králové	18
4.3 Programová náplň vysílání stanice	19
4.4 Tematické rozdělení redakcí	20
4.5 Vysílání před volbami do Národního shromáždění	21
4.6 Převýchova rozhlasem a pro rozhlas	22
4.7 Pracovní prověrky	25
4.8 Nástup rozhlasové cenzury	26
5. Dopisovatelé	28
5.1 Dopisovatelé v první polovině padesátých let	28
5.2 Konference dopisovatelů	29
6. Žádost o výstavbu nové budovy	32
7. Vznik krajského studia v Pardubicích	33
8. Přelom desetiletí, éra šedesátých let – renesance rozhlasu	34
8.1 Rozhlas a jeho přestavba	35
8.2 Krajské vysílání	36
8.3 Vysílání pro děti a mládež	38
8.4 Ostatní program v krajském vysílání	39
8.5 Umělecká výroba královehradeckého studia v šedesátých letech	40
8.6 Rozhlasová cenzura v šedesátých letech	42
9. Československý rozhlas v srpnu 1968	44
9.1 Sedm srpnových dnů v Československém rozhlasu Hradec Králové	44
9.2 Vysílání od začátku do konce	47
9.3 Reakce na srpnové vysílání	48

10.	Posrpnový vývoj a období normalizace	49
10.1	Personální důsledky srpnového vysílání v královéhradeckém rozhlase	49
11.	Vysílání v sedmdesátých a osmdesátých letech	50
	Závěr.....	54
	Seznam pramenů a literatury.....	57
	Seznam zkratk	59
	Resumé	60
	Přílohy	61

Úvod

Cílem předkládané bakalářské práce je chronologicky zmapovat vývoj Českého rozhlasu Hradec Králové od jeho vzniku až téměř do konce osmdesátých let. V práci se budu zaměřovat na politické a společenské aspekty, které ovlivňovaly jak personální strukturu královehradeckého studia, tak obsahovou náplň vysílání v průběhu let. V každém desetiletí jsou zachyceny změny, které souvisely se společensko – politickou situací v Československu a jsou zde popsány důsledky, které měly tyto změny pro Český rozhlas, zejména pro jeho krajské studio na východě Čech.

Z dostupných zdrojů jsem zjistila, že doposud nebyla napsána žádná diplomová práce, která by uceleně shrnula vývoj Českého rozhlasu v Hradci Králové. Některé práce se dílčími částmi historii rozhlasu věnují, jedná se však spíše o dokreslení situace v rámci jiného tématu. Takovou prací je například práce *Československý rozhlas v Hradci Králové v letech 1945-1955*¹, kde se autorka zabývá vývojem hudební produkce v Hradci Králové.

V bakalářské práci je na počátku představen obecně Český rozhlas jako veřejnoprávní instituce na současné mediální scéně, dále jsou zde podstatné informace ze současnosti studia Českého rozhlasu v Hradci Králové. V následující kapitole jsou stručně přiblíženy okolnosti vzniku Českého rozhlasu v Hradci Králové, tedy původně Východočeského vysílače. Vývoj od této doby je zmapován až před rok 1989. Celá práce je chronologicky koncipována a v každém desetiletí jsou popsány nejdůležitější události, které souvisely se studiem v Hradci Králové.

---

¹ CECHOVÁ, Martina: *Československý rozhlas v Hradci Králové v letech 1945-1955*. Olomouc 2007 (publikovaná bakalářská diplomová práce).

Bakalářská práce se jen v malé míře zaměřuje na konkrétní pořady vysílané v průběhu let, a to pouze jako demonstrace zejména politického vlivu na vysílání, hlavním obsahem toto však není. Hlavní důvody jsou z nedostatku nedochovaného materiálu k vysílání. V práci již nejsou zařazeny události listopadu 1989 ani následný vývoj, přesto, že tyto události měly zásadní vliv na pozdější koncepci celého Českého rozhlasu. Důvodem je velké množství materiálů, které by bylo vhodné použít spíše na samostatnou práci.

Prameny, ze kterých jsem vycházela, jsou uloženy v Archivu Českého rozhlasu v Praze. Jedná se o poslední interní dokumenty, které jsou k historii Českého rozhlasu v Hradci Králové k dispozici, ale pouze do šedesátých let. Archiv Českého rozhlasu v Hradci Králové byl před několika lety zrušen a v současné době již zde není možné žádné materiály dohledat. Jediné, co se mi zde podařilo najít, je plán vysílání na leden roku 1976. Mnoho dokumentů k zaměstnancům i programům vysílání bylo v průběhu let skartováno, bohužel se jedná i o personální dokumenty například k masovému propouštění zaměstnanců po srpnu 1968. Funguje zde však doposud fonotéka, ve které je možné dohledat zvukové záznamy, a to především z důležitých událostí ve vysílání. V práci je použito vysílání z 21. srpna 1968, viz. Příloha 2 a 3. V bakalářské práci jsou použity i články z dobových periodik, zejména z regionálního periodika *Pochodeň* a dále pak *Rudá zář*. Z modernějších periodik je zde použit článek z *Týdeníku Rozhlas*.

Velmi důležitým zdrojem informací mi byla diplomová práce Daniely Pražanové *20 let vysílání československého rozhlasu*² z roku 1969. Jedná se o diplomovou práci tehdejší zaměstnankyně královehradeckého rozhlasu, která byla v důsledku srpnových událostí propuštěna. K tematice rozhlasové cenzury mi byla

---

² PRAŽANOVÁ, Daniela: *20 let vysílání československého rozhlasu v Hradci Králové*. Praha 1969. (nepublikovaná magisterská diplomová práce).

zajímavým zdrojem diplomová práce *Hlavní správa tiskového dohledu (1953 – 1966)*.³ Událostem v srpnu 1968 se věnuje diplomová práce *Československý rozhlas Hradec Králové v srpnu 1968*⁴, z toho důvodu je v bakalářské práci srpnu 1968 věnovaný jen omezený prostor, není však možné tuto událost v historickém vývoji rozhlasu úplně vynechat.

Co se týče literatury, nejvýznamnější publikací, která je v práci použita, je publikace Českého rozhlasu *Od mikrofonu k posluchačům*⁵. Jedná se o komplexní zpracování dějin Českého rozhlasu od počátků až do roku 2003. Kniha byla vydána k osmdesátému výročí Českého rozhlasu a najdeme v ní popsany celý vývoj této instituce. Dalšími významnými publikacemi pro tvorbu bakalářské práce byla propagační publikace k šedesátému výročí Československého rozhlasu *Československý rozhlas na vlnách času*⁶, dále publikace ke čtyřicátému výročí vysílání v Hradci Králové *40 let vysílání z východních Čech*.⁷

Český rozhlas velice často pracuje na nejrůznějších projektech, které souvisí s českou historií. Jedním z takových byl i projekt k 45. výročí srpnové okupace, který je dnes dostupný na webu, a v práci jsou z něj některé informace použity⁸. K tomuto tématu je do práce začleněn i zvukový záznam z prohlášení Všem lidu, který se vysílal během první srpnové okupační noci.⁹

---

³ KUROPATA, Ondřej: *Hlavní správa tiskového dohledu (1953-1966)*. Praha 2015 (publikovaná magisterská diplomová práce).

⁴ BERÁNEK, Petr: *Československý rozhlas Hradec Králové v srpnu 1968*. Hradec Králové 1992 (nepublikovaná magisterská diplomová práce).

⁵ JEŠUTOVÁ, Eva: *Od mikrofonu k posluchačům: z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Praha 2003.

⁶ *Československý rozhlas na vlnách času*. Praha 1983.

⁷ *40 let vysílání z východních Čech*. Praha 1985.

⁸ ROŽÁNEK, Filip: Srpen 1968. *Prvních sedm dnů okupace*. In: <http://media.rozhlas.cz/binary/03004667.pdf> [cit. 5. 5. 2018].

⁹ Zvukový záznam z nočního vysílání z 20. 8. na 21. 8., hlasatel V. Fišer a ranního vysílání 21. 8. 1968: In http://www.pribehrozhlasu.cz/tenkrat-v-rozhlase/1968/1968_6 [cit. 5. 5. 2018].

1. Český rozhlas

Český rozhlas slaví letos 95. výročí od zahájení vysílání. Uplynula už dlouhá řada let od doby, co se z pražských Kbel ozvalo první vysílání ze stanu. Prioritou Českého rozhlasu je zachovávat objektivitu a nestrannost v otázkách nejen politických. Všichni pracovníci rozhlasu se musí řídit Kodexem Českého rozhlasu, Zákonem Českého rozhlasu, Zákonem o rozhlasovém a televizním vysílání a mnoha dalšími interními dokumenty.¹⁰ V současné době nabízí Český rozhlas široké spektrum stanic různých žánrových obsahů. Zřejmě nejvýznamnější stanicí je Radiožurnál. Stěžejní publicisticko-zpravodajská stanice Českého rozhlasu, která posluchačům nabízí informace z domova i ze světa po celých 24 hodin. Rodinou stanicí je Český rozhlas Dvojka, která zároveň nabízí i vysílání pro děti. Na Českém rozhlasu Vltava můžeme slyšet klasickou hudbu, dramata a rozhlasové hry. „Gros“ Českého rozhlasu Plus tvoří analýzy, zpravodajství a reportáže z vědy, techniky, historie, kultury, atd. Pro mladé vysílá Radio Wave a například zahraniční vysílání v několika světových jazycích nabízí Radio Praha. Neodmyslitelnou součástí Českého rozhlasu jsou regionální stanice. V současné době jich je ke slyšení čtrnáct.

1.1 Český rozhlas Hradec Králové v současnosti

Regionální stanice mají v současné době svoji nezastupitelnou roli v informování obyvatel daného regionu. Přináší každý den svým posluchačům důležité informace a aktuality z regionálního dění. Svým zaměřením se orientují především na spotřebitelská témata. Pořady jsou svými koncepcemi mířené na každodenní problémy posluchače a často přináší i nabídku pomoci při jejich řešení. Oblíbeným pořadem jsou *Písničky od srdce*, které mají dlouholetou tradici,

---

¹⁰ VAŇURA, Ondřej: *Komunální volby ve vysílání Českého rozhlasu Hradec Králové*. Zlín 2015 (publikovaná bakalářská diplomová práce).

ovšem dnes, oproti minulosti, plní funkci pouze zábavní. Český rozhlas Hradec Králové klade důraz na blízký kontakt s posluchači, což svědčí i o charakteru mnoha pořadů, kam mohou lidé přispívat svými názory a radami. Podstatnou část vysílání tvoří hudba, především česká různých typů žánrů.

Český rozhlas Hradec Králové nabízí samostatné vysílání každý den od 5:00 do 18:00 hodin na několika frekvencích (pro Hradec Králové a okolí 95,3 FM), mimo tento čas pak přebírá společný večerní a noční program všech regionálních stanic Českého rozhlasu. Od roku 1999 sídlí v Havlíčkově ulici v Hradci Králové. Vysílání je plně aktuálního zpravodajství ze života v kraji, mnoha vzdělávacích a zábavných pořadů. V této stanici však vzniká v rámci centra zpravodajství a centra výroby mnoho materiálu, který se dodává na nejposlouchanější stanici Českého rozhlasu – zpravodajsko-publicistický Radiožurnál, na Český rozhlas Dvojku, Český rozhlas Plus nebo Vltavu. Od roku 2003 je možné si pustit Český rozhlas Hradec Králové i přes internet. V roce 2014 vznikla úzká spolupráce se stanicí v Pardubicích. Dvě historicky rivalitní města spojila velmi úzce svá vysílací schémata, proto se často stává, že na obou stanicích je ve stejný čas slyšet tentýž program.¹¹ Tato koncepce částečného propojení sem přišla opět po téměř šedesáti letech. Obě stanice mají společného ředitele.

---

¹¹ Dostupné z: <https://hradec.rozhlas.cz/o-nas-6196515>

2. Radioamatéři, propagace, výstavy

Československý rozhlas se řadil mezi jeden z prvních v Evropě, který zahájil vysílání. Své prvenství si v tomto ohledu drží Anglie, jejíž londýnská stanice začala vysílat pouze rok před oficiálním zahájením vysílání v Československu. V jiných částech Evropy bylo vysílání spíše náhodné, nepravidelné. To se týkalo i jinak technicky vyspělého Německa nebo Francie, kde se školili i českoslovenští techničtí odborníci.¹² Pravidelné rozhlasové vysílání začalo 18. května 1923 v 20:15 hodin z pražského letiště Kbely. Během června téhož roku vznikla československá společnost pro využití radiofonie, která dostala jméno Radiojournal. Od ministerstva pošt dostala zkušební vysílačku ve Kbelích a koncesi na vysílání. Jednalo se tehdy pouze o provizorní plátěný stan, který sloužil jako rozhlasové studio.¹³ Ovšem co se týče Hradce Králové, a vůbec vysílání ve východních Čechách, rozhlasové vysílání se zde objevuje až o více jak dvacet let později.

Společně s rozvojem rozhlasu na území naší republiky přicházel i zájem o technickou stránku vysílání. Vznikaly skupiny nadšených radioamatérů, kteří vytvářely kluby. Členové těchto klubů především experimentovali ve stavbě přijímacích aparátů a vylepšovali dosud standardní radiopřijímače. Jejich činnost přispívala k propagaci pražského rozhlasu a výstavy pořádané těmito nadšenci měly zásadní vliv na vznik rozhlasového studia v Hradci Králové.¹⁴ Mezi takové významné propagační akce patřily nejrůznější radiovýstavy pořádané ve velkých městech na východě Čech. Obyvatelé se zde mohli například osobně seznámit

---

¹² *Československý rozhlas na vlnách času*. Praha 1983, s. 201.

¹³ JEŠUTOVÁ, Eva: *Od mikrofonu k posluchačům: Z osmi desetiletí Českého rozhlasu*. Praha 2003, s. 16 – 17.

¹⁴ PRAŽANOVÁ, Daniela: *20 let vysílání Československého rozhlasu ve východních Čechách*. Praha 1969.

s pracovníky pražského rozhlasu a náplní jejich práce.¹⁵ Jak jsem již zmínila, Radiojournal si nenechal ujít žádnou příležitost k propagaci svého vysílání. Často zapůjčoval obchodníkům zdarma přijímače, aby mohli pořádat veřejné produkce. Nejvýznamnější však byly různé propagační jízdy, které se konaly do československých měst¹⁶. Jednou z takových jízd byla i propagační jízda ke konci října roku 1936 pardubickým okresem zakončená výstavou. Obdobná výstava se konala v témže roce i v Hradci Králové, mezi jejíž hlavní organizátory patřil Josef Čupr, majitel amatérské stanice OK 1-JC, důležitá osobnost při vzniku Východočeského vysílače.¹⁷

---

¹⁵ CECHOVÁ, Martina: *Československý rozhlas Hradec Králové v letech 1945-1955*. Olomouc 2007.

¹⁶ JEŠUTOVÁ, E.: *c. d.*, s. 34.

¹⁷ PRAŽANOVÁ, D.: *c. d.*, s. 5.

3. Okolnosti vzniku Východočeského vysílače (1945 -1949)

Co se týče samotného vzniku Východočeského vysílače, předchůdce Československého a později Českého rozhlasu, zabývají se jím dostatečně obě práce v úvodu citovaných autorek. Proto bych ráda jen zkráceně nastínila, jak se události postupně seběhly a začalo se vysílat i v Hradci Králové.

Ústřední postavou celé akce byl elektrotechnik Josef Čupr. Na jaře roku 1945 byl Revolučním národním výborem požádán, aby obstaral vysílací stanici. Druhá světová válka se chýlila ke konci a bylo zřejmé, že s postupně klesající mocí okupantů bude potřeba zajistit vysílačku, která bude informovat obyvatele a případně i partyzány o vývoji situace. Josefu Čuprovi se podařilo obstarat vysílačky dvě, první sestrojil s technikem Františkem Zajícem a druhá pocházela z Pardubic.¹⁸ Tato vysílačka byla v dubnu 1945 ukryta na Novém Hradci Králové. V revolučních květnových dnech se nakonec nepoužila ani jedna, a to z důvodu krátkého dosahu. Čuprovi se ovšem podařilo navázat spojení s partyzánskou skupinou „Kurník“, která vlastnila vysílací stanici, kterou její členové vymontovali z německého vojenského vozu ještě během okupace. Právě tato vysílačka byla použita při prvním vysílání v Hradci Králové dne 5. května 1945. Vysílalo se z Nového Hradce Králové a první zprávy nabádaly k obecnému klidu a pořádku.¹⁹ Současně se v této době objevuje vysílání ještě další vysílací stanice. Za ní stál královehradecký radioamatér Augustín Ševčík. Vysílání bylo zprvu velmi chaotické, hlavním obsahem byla provolání k zemědělcům, pekařům, nabádání ke klidu. Němci však ihned začali po vysílače pátrat. Až do 8. května 1945 vysílaly obě stanice samostatně, od tohoto dne však

---

¹⁸ JAREŠ, Josef.: *Na vlně 238 m*. Pochodeň, č. 129, 1966, s. 4.

¹⁹ Cechová, M: *c. d.*, s. 21.

došlo k jejich sloučení pod vedením Josefa Čupra. Vysílalo se na vlně 238 metrů od 7 do 23 hodin. Její činnost však neměla dlouhého trvání. Ve stejné době působila i vysílačka v Pardubicích, jejíž činnost byla stejně jako v Hradci Králové v srpnu 1945 ministerstvem pošt ukončena. Ministerstvo trvalo na tom, aby se vytvořilo společně vysílání pro Pardubicko i Královehradecko. Obě rivalitní města se na podmínkách společného vysílání nakonec vzájemně dohodla a ministerstvo pošt vydalo 20. srpna 1945 povolení k provozu Východočeského vysílače. Po technické stránce se pořady odbavovaly z Hradce Králové, kde byl i vysílač, redakce byly v obou městech.²⁰ Velkou zajímavostí je sídlo tehdejšího královehradeckého studia, byla jím Fuchsova vila, která ještě pár měsíců před tím sloužila jako sídlo královehradeckého gestapa. Vysílací pracoviště vzniklo v původní výlechové místnosti. Sídlo rozhlasu zde mělo být dočasné. Během let se však nikdy nezrealizovala stavba budovy určené přímo pro rozhlas, a proto vysílání z Fuchsovy vily trvalo ještě dalších padesát čtyři let.²¹

3.1 Začlenění vysílače do celostátního vysílání

Druhá polovina čtyřicátých let se nesla v duchu snahy o zestátnění Východočeského vysílače. Zpočátku to vypadalo, že cíl je nadosah, jak také dokládá zpráva ze září 1945, kde je obyvatelstvo informováno o tom, že už pražské úřady vyšly městům (míněno Pardubice a Hradec Králové) vstříc a otázka definitivního začlenění „pod Prahu“ je v podstatě jen formalita. Toto začlenění mělo usnadnit přejímání programu z východních Čech do Prahy a naopak.²² Zatím se tomu tak ale nestalo.

---

²⁰ PRAŽANOVÁ, D.: *c. d.*, s. 7.

²¹ JEŠUTOVÁ, E.: *c. d.*, s. 515.

²² *Východočeský vysílač*. Rudá zř, č. 16, 21. 9. 1945, s. 3.

Snaha o začlenění stanice do celostátní sítě měla mnoho důvodů. Zejména se jednalo o lepší technické vybavení, kterým by východní Čechy mohly disponovat, otázku finanční, protože v tuto dobu byli zaměstnanci Východočeského vysílače odkázáni na podporu národních výborů a na vlastní výdělek. Co se týče vlny, na které se pořady tehdy šířily, ta nebyla Vysílači oficiálně přidělena, jednalo se tedy po právní stránce o vysílání ilegální. Tehdejší atmosféru nejistoty z toho, jak to s Vysílačem bude dál, vzdaly k 31. prosinci 1946 Pardubice a ukončily svoji činnost. Někteří pracovníci odešli do Hradce Králové, jiní přímo do Prahy. Celé vysílání pro východní Čechy tedy převzala královehradecká stanice, která se ovšem potýkala s finančními problémy. Jedním z největších zdrojů financí se stal pořad *Písničky do památníku*. Jednalo se o starší verzi dnešních *Písniček od srdce*, lidé si tehdy ovšem za zahrání písně museli zaplatit. Oblíbenost tohoto pořadu však byla natolik vysoká, že příjmy z něho Vysílači skutečně znatelně pomohly.²³

V roce 1950 dochází konečně k začlenění Východočeského vysílače pod správu Československého rozhlasu v Praze. Stanice s oficiálním názvem Československý rozhlas Hradec Králové vzniká na podzim téhož roku, konkrétně 1. listopadu 1950.

---

²³ PRAŽANOVÁ, D.: *c. d.*, s. 11.

4. Atmosféra padesátých let v Československém rozhlase

Stejně jako v jiných oblastech kulturního života, i v Československém rozhlase se po roce 1948 odrážely politické změny. S nastupujícími padesátými léty vstupovala nejen republika, ale i rozhlas do zřejmě nejtěžších let své poválečné existence. Po roce 1948 se i v rozhlase museli nahradit příslušníci jiných politických stran těmi spolehlivými, sympatizanty Komunistické strany československé (KSČ). Stejně tak museli svá místa opustit lidé nábožensky založení, nebo příslušníci bývalých československých jednotek na západě. Tyto prověrky důvěryhodnosti probíhaly až do roku 1951 a byly řízeny akčními výbory.²⁴

4.1 Změna vnitřní organizace Československého rozhlasu po roce 1948

O vnitřní reorganizaci celé struktury Československého rozhlasu mluvíme v roce 1952. Nová organizace rozhlasu byla od 17. června 1952 řízena Československým rozhlasovým výborem (ČsRV) a byla pod přímým vedením předsedy Národního výboru československého. Jednalo se tehdy o vůbec největší změnu za celou dosavadní historii. Sovětský model měl funkci v podstatě jen represivního charakteru. Důsledně se dbalo na to, aby se do vysílání nedostal žádný z pohledu KSČ nepřátelský element a aby rozhlas fungoval především jako vzor a spolehlivý nástroj propagandy.

Ne jinak tomu bylo i v případě krajských studií. Ty sice de facto také podléhaly Československému rozhlasovému výboru, konkrétně se otázkou krajských

---

²⁴ JEŠUTOVÁ, E.: *c. d.*, s. 236.

studií zabývalo Oddělení krajevých stanic, účelem jejich reorganizace byla ale spíše silná centralizace. Na počátku padesátých let mělo samotné regionální vysílání pouhých 30 až 60 minut vysílacího času denně. Obsah tohoto vysílání samozřejmě připravovaly a naplňovaly krajské orgány KSČ. Tyto orgány také byly odpovědné za výběr potenciálního ředitele daného krajského studia.²⁵

4.2 Funkce a organizace krajského studia v Hradci Králové

Na počátku roku 1949 vyšel v týdeníku *Náš rozhlas* projev tehdejšího ministra informací, v němž jasně definoval úkoly rozhlasu.

„Znamená to, aby se náš rozhlas dal do služeb československé pětiletky, aby popoháněl živelné budovatelské úsilí, aby rozněcoval pracovní nadšení, aby propagoval způsoby zvýšení výrobnosti, produktivity práce, aby podporoval socialistické soutěžení, aby příkladně ukazoval, jak ve výrobě a hospodářství spořít, jak zdokonalovati výrobní proces.“²⁶

Všechna krajská studia, včetně stanice v Hradci Králové, byla, jak již bylo výše zmíněno, odpovědná ČsRV. Měla tedy především přenášet program určený ústředním výborem a zároveň vysílat v určené době program na podporu budovatelského úsilí v kraji. Byla hlavním nástrojem k šíření komunistické propagandy v rámci kraje i celého státu.

Co se týče samotné organizace královehradecké stanice, v jejím čele stál vedoucí. Byl jmenován po dohodě ČsRV a krajskými orgány KSČ. Byl zodpovědný za veškeré vysílání, které bylo prováděné v úzké spolupráci s krajskými vedoucími politickými orgány. Zodpovídal za programový plán krajeového vysílání

---

²⁵ JEŠUTOVÁ, E.: *c. d.*, s. 246.

²⁶ JEŠUTOVÁ, E.: *c. d.*, s. 257.

a samozřejmě musel plnit úkoly, které byly stanici uloženy ČsRV. Také měl na starost správné kádrové zabezpečení stanice a měl dohlížet na odborný a politický růst rozhlasových pracovníků. Jednou za čtvrt roku se účastnil zasedání ČsRV, aby byl seznámen s další vývojem a úkoly pro stanici na další tři měsíce.

Dále zde byli pracovníci ústředního programu. V každém kraji se jejich počet lišil. Úkoly jim byly zadávány přímo hlavní redakcí na redakčních poradách. Tito pracovníci se zodpovídali příslušnému náměstkovi ČsRV nebo přímo vedoucímu stanice, který byl odpovědný za správný výběr těchto pracovníků tak, aby všechny úkoly pro ústřední program byly včas a řádně splněny.

Další částí byla redakce krajevého vysílání. Ta byla zřízena pro potřeby vysílání krajských záležitostí, samozřejmě ve spojitosti s budovatelským úsilím kraje. Zejména měla propagovat usnesení strany a vlády vzhledem k aktuálním úkolům a potřebám kraje.

V tzv. společných odděleních byli zaměstnáni pracovníci techniky, administrativy a hospodaření. K 1. listopadu 1950 měla královehradecká stanice celkem 12 zaměstnanců, v druhé polovině padesátých let se počet mírně zvyšoval, ve stanici pracovalo vždy kolem 16 až 17 lidí. Důležitou složkou krajské stanice byla i síť korespondentů – dopisovatelů z různých míst regionu.²⁷

4.3 Programová náplň vysílání stanice

Po převzetí Východočeského vysílače pod správu Prahy, se stanice snažila vytvořit pevnou programovou linii. Vysílání, které bylo určeno obyvatelům Královehradecka i Pardubicka, mělo tehdy jasné cíle, které musela stanice plnit.

---

²⁷ Archiv Českého rozhlasu v Praze, fond Krajská studia, kart. I., inv. č. 208, *Organisace krajových stanic Československého rozhlasu.*

Jednalo se především o šíření myšlenek marxismu-leninismu, podporu KSČ a ideovou výchovu lidí. Nejen posluchačů, ale i samotných pracovníků rozhlasu. Svoji úlohu plnila i na poli hospodářském, kde informovala o plnění plánů pětiletky, a vzhledem k tomu, že Královéhradecký kraj byl z velké části orientovaný na zemědělství, věnovaly se pořady ve značné míře zemědělské problematice – agitaci za kolektivizaci zemědělství, apod.²⁸

4.4 Tematické rozdělení redakcí

Na počátku padesátých let byla stanice rozdělena do čtyř redakcí, z nich každá se věnovala jiné společenské oblasti. Jednalo se o redakci průmyslovou, zemědělskou, kulturní a sportovní. Na tři měsíce dopředu byl vždy vypracován tzv. rámcový plán, který měl pracovníkům dát jakýsi návod, na co by bylo dobré se v konkrétním čtvrtletí ve vysílání zaměřit. Například v měsíci srpnu 1951 vypadal rámcový program pro jednotlivé redakce (kromě sportu, zde se plán téměř neměnil) takto:

- redakce průmyslová: plnění třetí čtvrtletí pětiletky; správně plánované dovolené nenaruší plnění plánu
- redakce zemědělská: uplatňování sovětských zkušeností (prosenické hnutí, metoda soudružky Malininové) a našich nejlepších pracovníků, ukazovat rozdílnost dodávkových povinností u soukromého sektoru a v JZD
- redakce kulturní: seznamovat s památnými místy dělnického hnutí, Filmové dny pracujících.

---

²⁸ Pražanová, c. d., s. 31.

- redakce sportovní: zaměřovat se na aktuální sportovní události v kraji.²⁹

4.5 Vysílání před volbami do Národního shromáždění

V roce 1954 se hradecký rozhlas významně podílel na vysílání před volbami do Národního shromáždění, kdy měl připraven téměř na půl roku dopředu plán, jakým způsobem se bude období před volbami rozhlasově pokrývat. Plán musel projít přes vedení Krajského výboru KSČ v Hradci Králové. Do propagace voleb patřily téměř všechny rozhlasové formáty – reportáže, zprávy, fejetony, rozhovory s kandidáty, ale organizovaly se například i besedy s posluchači. Před volbami v listopadu 1954 se v Královehradeckém kraji konaly tři. Vysílání bylo rozděleno do dvou etap, jak bylo nařízeno centrálně. V první etapě od konce září do konce října se vysílaly relace pod heslem „Za poslance lidu NS navrhujeme nejlepší syny a dcery naší vlasti“. Druhá etapa pokračovala do dne voleb pod heslem „Všichni poctiví a věrní občané republiky volí kandidáty Národní fronty do Národního shromáždění“. Veškeré relace, které rozhlas připravil, musely být minimálně s týdenním předstihem schváleny Krajským výborem KSČ v Hradci Králové. Mezi hlavní funkci vysílaných relací patřilo seznamovat lidi s důležitostí voleb, vysvětlit posluchačům fungování Národního shromáždění a jeho poslanců, velký důraz byl kladen na pozitivní přínos Ústavy 9. května a odstranění kapitalismu. Cílem byl především zisk co největšího počtu voličů, proto i běžní občané byli vyzváni, aby prostřednictvím rozhlasu přesvědčovali ostatní voliče, koho a proč se rozhodli jít ve volbách podpořit.

Po volbách pak nově zvolení poslanci hovořili prostřednictvím rozhlasu k občanům.³⁰

---

²⁹ Archiv Českého rozhlasu v Praze, fond Krajská studia, kart. I., inv. č. 110, *Rámcový plán krajské stanice Hradec Králové*.

Za plnění své funkce během voleb bylo královehradecké studio následně relativně zkritizováno, a to především ve spojení s plněním hospodářských úkolů. V měsíční zprávě o hodnocení zpravodajské funkce od listopadu do prosince 1954 bylo napsáno následující:

„Bylo by myslím správné komentovat při volbách více příklady výstavby socialismu, co přinesla vesnici a jak se žilo na vesnici za kapitalistické republiky. Například zpráva ze 17. 11. ‚Vzpomínky na volby kdysi‘ je dobře politicky zaměřena a ukazuje rozdíly ve volební agitaci dříve a dnes. Takové zprávy agitují mnohem více než zprávy o závazcích v průmyslu, zemědělství, atd.“³¹

4.6 Převýchova rozhlasem a pro rozhlas

Jak již bylo výše zmíněno, Československý rozhlas v Praze i jeho krajská studia, prošly po roce 1948 zásadními změnami, a to nejen programovými, ale i personálními. Pracovat v rozhlase mohl jen ten, kdo měl správnou politickou příslušnost a byl důvěryhodným pracovníkem pro veřejnou instituci. K ještě většímu posílení kádrové inteligence, která by zodpovědně a účinně plnila funkci masového média, byla zřízena Ústřední dělnická škola Československého rozhlasu, která měla politicky připravit mladé a schopné příslušníky dělnické třídy na rozhlasovou práci.

4.6.1 Ústřední dělnická škola Československého rozhlasu

Ústřední dělnická škola Československého rozhlasu byla zahájena 6. ledna 1951 a trvala do 31. října, tedy deset měsíců. Za tuto dobu zde vystudovalo 34 pracovníků, kteří se následně integrovali do krajských studií po celé republice.

---

³⁰ Archiv Českého rozhlasu v Praze, fond Krajská studia, kart. I., inv. č. 110, *Československý rozhlas – stanice Hradec Králové: Tematický plán redakce krajské stanice Čs. rozhlasu v Hradci Králové pro volební kampaň do Národního shromáždění, v období od 15. IX. 1954 do dne voleb.*

³¹ Archiv Českého rozhlasu v Praze, fond Krajská studia, kart. I., inv. č. 290, *Hodnocení zpravodajství stanic Hradec Králové za dobu 8. 11. do 11. 12. 1954.*

Škola byla umístěna v zámku Československého rozhlasu v Bílých Poličanech na Trutnovsku. Vhodní kandidáti ke studiu byli vybíráni na základě těchto kritérií: členství v KSČ před únorem 1948, zda zastávají nějakou funkci v rámci svého okresu, původ z dělnické nebo rolnické rodiny, věk 23 – 45 let, muži museli být po ukončené vojenské službě. Tipy na správné lidi zasílalo kádrovému oddělení rozhlasu kádrové oddělení ÚV. K pohovoru byl pozván každý doporučený soudruh nebo soudružka. Zde se probírala aktivita ve straně, činnost za okupace, politická vyspělost, ale také zájem a předpoklady pro práci v rozhlase. Celkem bylo ze 109 uchazečů vybráno 35, jeden však školu opustil hned po jejím zahájení. V tomto počtu byly pouze dvě ženy, jedna z nich byla úplně nejmladší účastnicí, bylo jí pouhých 23 let, nejstaršímu studentovi bylo 41 let. Studenti se zde vzdělávali v dějinách dělnického hnutí, politické ekonomii, filozofii, v českém i ruském jazyce. Čtyři měsíce po zahájení školy se konaly první kádrové pohovory, ve kterých byli studenti prověřováni pro jejich budoucí rozhlasovou práci. Na konci studia absolvovali závěrečnou zkoušku a začlenili se do jednotlivých redakcí. V průměru přibyli do každé krajské redakce jeden až dva lidé. Do Hradce Králové přišel jeden nový zaměstnanec, naopak do centrální redakce v Praze 16 lidí.³²

4.6.2 Výchova uvnitř královehradecké stanice

Na počátku padesátých let byl kolektiv pracovníků studia v Hradci Králové poměrně mladý, a proto bylo zapotřebí pracovat na budování jejich ideovosti. Zavedly se proto individuální učební plány pro každého zaměstnance. I do rozhlasu začíná pronikat novinka v podobě interních soutěží o nejlepšího pracovníka. To zahrnovalo kontrolu docházky, výkony hlasatelů, redaktorů i techniků, dodržování

---

³² Archiv Českého rozhlasu v Praze, fond Krajský studia, kart. I., inv. č. 110, *Zpráva o průběhu a výsledcích I. běhu Ústřední dělnické školy Čs. rozhlasu.*

termínů. Každé ráno byli na stanici zaměstnanci testováni, zda se orientují v politických, hospodářských a kulturních aktualitách.³³

4.6.3 Osvěta posluchačům

Během celého svého působení byl rozhlas považován za velmi silný nástroj šíření osvěty, nových myšlenek, nástroj propagandy. Po roce 1948 stál však před novým úkolem. Měl se stát nástrojem převýchovy posluchače v nového, správného a poslušného socialistického člověka. Vysílání zahrnovalo nejen přednášky, ale i například návod na nácvik lidových tanců, které tančili účastníci májových manifestací. Na těchto pořadech se podílela všechna krajská studia. Zajímavým pořadem tohoto typu byl pořad *Rozhlasová univerzita*. Pořad vznikl v roce 1947 a první cyklus nesl název *Vývoj země a tvorstva*. Po roce 1948 se však pořadu zmocnilo oddělení pražského rozhlasu, které mělo na starosti vzdělávání, a začala se vysílat témata související s budováním socialismu. Jedním z takových cyklů byly *Dějiny socialismu* nebo *Budování socialismu*. V roce 1952 však došlo k zániku *Rozhlasové univerzity*, na jejímž místě vznikla redakce propagandy marxismu-leninismu a redakce vědy a techniky. První zmíněná se věnovala, jak je patrné z názvu, socialistické propagandě, a to ve formě pořadů např. *Na pomoc posluchačům Roku stranického školení*, besedy o spisech V. I. Lenina, J. V. Stalina, apod.³⁴

Šíření osvěty bylo zaměřeno ve velké míře na mládež. Do vysílání byla zařazena *Pionýrská okénka* a *Mládežnické hlídky*. Posluchači byli prostřednictvím rozhlasu seznamováni s nejrůznějšími krajovými tradicemi, rozhlas měl snahu svůj program zlidovět. Vysílaly se estrády všeho typu, ani těm však nechybí politický

---

³³ PRAŽANOVÁ, D.: c. d., s. 33.

³⁴ JEŠUTOVÁ, E: c. d., s. 266 – 268.

podtext. Ve vysílání se objevovaly zejména pořady dělnických autorů. Propaguje se spojení se Sovětským svazem, provázené s představováním sovětských filmů, apod. Mezi důležité nástroje k propagaci spolenectví se Sovětským svazem patří i boj proti krajovému vysílání zahraničních stanic, konkrétně Svobodné Evropy a Hlasu Ameriky. Studio v Hradci Králové tak dostává nařízení vysílat tzv. modulaci „H“, která měla za úkol rušit vysílání těchto stanic na území kraje. V této době už se také zavádí vysílání poledních zpráv a *Rozhlasového deníku* ze záznamu, a to z důvodu kontroly obsahu.³⁵ Vliv na obsah vysílání totiž začíná mít i rozhlasová cenzura.

4.7 Pracovní prověrky

Už počátkem srpna roku 1951 se konala první pracovní prověrka v královehradecké stanici. Jejím úkolem bylo snížit náklady na provoz stanice, zefektivnit práci každého zaměstnance a využít jeho pracovní doby co možná nejvíce. Význam stanice byl především politicko-agitační a měl v této době šestnáct zaměstnanců. Vedoucím stanice, programu a vedoucím redaktorů byl Vladimír Brunát. Během pracovní prověrky došlo k mnoha změnám ve správě stanice, jednalo se především o finanční úspory. Například redaktoři si měli začít psát zprávy sami, což představovalo pro stanici měsíční úsporu 3 400 Kčs. Také měly být zřízeny pomocné administrativní síly pro korespondenci s dopisovateli, kterých měla stanice v tomto období sto dvacet. Během prověrky však byl návrh zrušen a redaktor dopisového oddělení si měl vystačit na práci sám. Z redakce se odesílalo přibližně padesát dopisů týdně.

Pro zkvalitnění organizace práce byl zaveden systém týdenních pracovních plánů pro každého redaktora. Tím se mělo docílit toho, že se nebudou křížit různé

---

³⁵ PRAŽANOVÁ, D.: *c. d.*, s. 31.

redaktorské činnosti, zejména natáčení programových textů, dramatických i hudebních pořadů. Také se programoví pracovníci zavázali k tomu, že jednou do měsíce vypracují v rámci svého pracovního úvazku jeden příspěvek do programu bez nároku na honorář. To znamenalo roční úsporu v průměru 9 600 Kčs.³⁶ A takových opatřeních bychom ve zprávě z prověrky našli mnoho.

4.8 Nástup rozhlasové cenzury

Nástup tvrdšího režimu souvisel, stejně jako v jiných oblastech společenského života, se zavedením cenzury vysílaného obsahu. Neustálý dohled tiskového oddělení sekretariátu ÚV KSČ, stejně jako činnost stovek udavačů z okresních a místních organizací měly za důsledek, že vysílaný obsah měl za funkci spíše uspokojit stranické funkcionáře než vysílat pro běžné posluchače. Oficiální zavedení rozhlasové cenzury datujeme do dubna roku 1953, kdy byla zřízena Hlavní správa tiskového dohledu (HSTD). Od této doby nesměl být do vysílání zařazen žádný pořad, který neprošel schválením HSTD. Pro kontrolu rozhlasu, televize a tisku bylo vytvořeno speciální oddělení, které mělo za úkol tyto instituce kontrolovat. Přímo v místě hlavní rozhlasové budově působili pracovníci HSTD.³⁷

Přímo v návrhu Statutu Hlavní správy tiskového dohledu z března 1953 najdeme toto sdělení:

„Oddělení je odpovědno za kontrolu denního tisku, zpravodajství ČTK a rozhlasového vysílání v kraji Praha. Plnomocníci čtou podrobně všechny jim přidělený materiál s hlediska úkolů Hlavní správy tiskového dohledu a vyškrtávají

---

³⁶ Archiv Českého rozhlasu v Praze, fond Krajská studia, kart. I., inv. č. 110, *Pracovní prověrka ve stanici Hradec Králové*.

³⁷ JEŠUTOVÁ, E: *c. d.*, s. 240

závadná místa: Bez jejich podpisu nesmí být materiál tištěn, rozmnožován, vysílán.³⁸

Totéž se týkalo i zvukového obsahu, který musel být přepsán do papírové podoby, ve které byl následně předložen ke kontrole.³⁹ Pokud HSTD měla připomínky k předloženému obsahu vysílání, řešila je s II. tiskovým oddělením ÚV KSČ. Pokud toto oddělení vzalo připomínky za nosné, projednávalo je přímo s vedením rozhlasu. Dřívější pokusy jednat o nich přímo s autory pořadu se projevíly jako nemožné, a to z důvodu jejich odmítavého postoje cokoli měnit. Proto se pracovníci HSTD v případě potřeby obraceli se svými připomínkami přímo k vedoucím pracovníkům rozhlasu.⁴⁰ Nejsilnější vliv na rozhlasovém poli měla ovšem cenzura až v následujícím desetiletí.

---

³⁸ BEDNAŘÍK, Petr - JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbara: *Dějiny českých medií: Od počátků do současnosti*, s. 258.

³⁹ Tamtéž, s. 258.

⁴⁰ KUROPATA, O.: *Hlavní správa tiskového dohledu 1953–1966*. Praha 2015 (publikovaná magisterská diplomová práce).

5. Dopisovatelé

Již na podzim roku 1945, když bylo jasné, že v kraji vznikne Východočeský rozhlas, se v tisku objevovaly první výzvy k veřejnosti, aby se lidé zapojili do spolupráce a vybudovali společně široké spektrum spolupracovníků rozhlasu. Tito lidé jak z královehradeckého, tak z pardubického regionu by se podíleli na informování další veřejnosti o tom, co se kolem nich zajímavého děje, a co by bylo dobré vysílat v rozhlase. Ukázky z takových výzev, které publikoval v říjnu roku 1945 týdeník *Rudá zář*:

„Východočeský rozhlas je zajištěn. Potvrdili to minulý týden zástupci ministerstva informací a Československého rozhlasu na konferenci v Hradci Králové (...). VR chce sloužit svému kraji – a obce tohoto kraje budou mít z něho užitek jenom tehdy, když se samy budou starat o to, aby se jejich jméno ozývalo v rozhlase co nejčastěji. Posílejte nám zprávy o své práci! Dopisujte, telefonujte!“⁴¹

„Pište svému rozhlasu! Chceme, aby Východočeský rozhlas sloužil svému kraji. Pochopte, jaký význam to bude mít pro východní Čechy! Budeme upozorňovat na jejich práci pro republiku, budeme tu práci podporovat, chceme přiložit svoje síly k dílu obnovy. Spolupracovníci, hlase se! Pište svému rozhlasu do Pardubic, upozorňujte jej na všechno závažné, co se u vás děje, buďte iniciativní, pomáhejte budovat!“⁴²

5.1 Dopisovatelé v první polovině padesátých let

Vzhledem k silné politické agitaci celého rozhlasu bylo nutné vybudovat si široké spektrum dopisovatelů, kteří budou spolehlivě informovat o důležitém dění

---

⁴¹ *Pomáhejte Východočeskému rozhlasu*. Rudá zář, č. 18, 5. 10. 1945, s. 3.

⁴² *Pište svému rozhlasu*. Rudá zář, č. 21, 26. 10. 1945, s. 5.

kolem sebe. V této době se jedná především o získávání dělnických a vesnických dopisovatelů. V královehradecké stanici byl zaměstnán přímo člověk, který se o styk s dopisovateli staral. Měl za úkol je vhodně vybrat a seznámit je s rozhlasovou prací.⁴³

Vybudovat si kvalitní a spolehlivou síť spolupracovníků nebylo vůbec jednoduché. Bylo potřeba si na všech důležitých místech v rámci okresu, tedy na vesnicích, v závodech, apod. vytvořit kvalitní informátory. Rozhlas však zpočátku neměl prostředky na to, aby se pořádaly školení a konference o tom, jak a o čem informovat. Zvolila se tedy forma letáků, prostřednictvím nichž rozhlas informoval každého zájemce o požadavcích na spolupráci. Jednalo se jak o požadavky stylistické, tak obsahové, tedy co je důležité, aby taková zpráva obsahovala pro použití v rozhlasovém vysílání.⁴⁴

5.2 Konference dopisovatelů

V pozdějším období už se pro tyto dopisovatele konaly schůze, na kterých si dopisovatelé vzájemně předávali své zkušenosti. První taková konference se konala dne 7. října 1951 v sále klubu Československo-sovětského přátelství v Hradci Králové. V roce 1951 měla královehradecká stanice celkem 130 evidovaných dopisovatelů. Účast tehdy přislíbilo 68 z nich, kvůli náhlým komplikacím na železnici však dorazilo jen 34 osob. Konferenci zahájil Vladimír Brunát, první ředitel Československého rozhlasu v Hradci Králové, přítomen byl i zástupce oddělení styku s posluchači z pražského rozhlasu. Na úvod byli dopisovatelé seznámeni s tím, proč je jejich úloha tolik důležitá. Měli podávat informace a zprávy o tom, co se kolem nich děje. Vzájemně si během konference

---

⁴³ PRAŽANOVÁ, D: *c. d.*, s. 46.

⁴⁴ PRAŽANOVÁ, D: *c. d.*, s. 28.

vyměnili zkušenosti ze své práce, vznesli kritické připomínky a také byli seznámeni s tvorbou a správnou stavbou rozhlasové zprávy. Především byl kladen důraz na propojení města a vesnice. Dle vedení rozhlasu „je dopisovatelem každý čestný a poctivý člověk, je ve své práci naprosto nezávislý, nikomu nedává své příspěvky schvalovat, ani závodní radě, stranické nebo jiné organizaci. Je odpovědný za to, že to co napsal je pravda. Je odpovědný jednak redakci, ale především sám sobě a svému svědomí.“⁴⁵

Je evidentní, že dopisovatel – informátor byla osoba, která měla za cíl pečlivě sledovat dění kolem sebe a podávat o tom co nejpřesnější zprávy. Jedno ze závěrečných usnesení konference znělo: „Dopisovatelé ve svých příspěvcích podrobně vypíší, jakým způsobem a za jakých okolností jsou docilovaný pracovní úspěchy v továrnách i na polích, přičemž si budou všimát živé skutečnosti lidí v soukromí i na pracovišti.“⁴⁶

Dopisovatelé na konferenci přislíbili, že budou do rozhlasu podávat i zprávy, o nichž se dá předpokládat, že se vůbec nebudou vysílat. Zároveň budou zasílat i typy na rozhlasové reportáže. Některé příspěvky si budou moci namlouvat přímo v rozhlasovém studiu na magnetofonový pás. V případě, že by bylo potřeba urychleně podat aktuální informace, lze to prostřednictvím telefonu na účet volaného.⁴⁷

Z dalších setkání, která se pro dopisovatele konala, lze vyčíst, že každý tehdejší okres, město, závod v kraji, měly svého člověka, který o dění na daném místě podával do rozhlasu zprávy. Jednalo se například o Závody Antonína

---

⁴⁵ Archiv Českého rozhlasu v Praze, fond Krajská studia, kart. I., inv. č. 110, *Zápis z oblastní pracovní konference dopisovatelů konané dne 7. října 1951.*

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ Archiv Českého rozhlasu v Praze, fond Krajská studia, kart. I., inv. č. 110, *Zápis z oblastní pracovní konference dopisovatelů konané dne 7. října 1951.*

Zápotockého, Rubena Hradec Králové a další. Z geografického hlediska sledovali dopisovatelé život v Pardubicích, Chrudimi, Slatiňanech, Náchodě, Broumově a dalších městech.⁴⁸

Dopisovatelé byli samozřejmě za svoji práci odměněni. Na konci každého měsíce jim byl zaslán honorář společně s kopiemi jejich zpráv, které se odvysílaly, aby si mohli porovnat, v jaké podobě zprávu do rozhlasu zaslali a jak byla následně odvysílána.⁴⁹

V roce 1952 zaznamenáváme mnoho takových setkání, která se konala na nejrůznějších místech napříč krajem. Intenzivní spolupráce přinesla očekávané výsledky. V lednu roku 1952 přišlo do královehradecké stanice 452 dopisů, o dva měsíce později skoro 560. Síť dopisovatelů se postupně rozšiřovala, za rok 1952 se ke spolupráci připojilo dalších 64 osob. Celkem dostal královehradecký rozhlas za rok 1952 2 143 dopisů, z toho 1 406 od dopisovatelů. Zbylé dopisy chodily od posluchačů, kteří reagovali na vysílané pořady, ankety, soutěže. V roce 1953 došlo k poklesu spolupráce, a to z důvodu omezení vysílacího času. Aktivita dopisovatelů se snížila, protože se jejich příspěvky vysílaly kolem poledne a autoři tak neměli často možnost je slyšet. Ke zlepšení opět dochází o rok později, kdy ke Dni rozhlasu dne 7. května 1954 dostávají všichni dopisovatelé dopis s poděkováním za spolupráci, navíc byl upraven vysílací čas.⁵⁰

---

⁴⁸ Archiv Českého rozhlasu v Praze, fond Krajská studia, kart. I., inv. č. 110, *Zápis z krajské konference dopisovatelů Čsl. Rozhlasu konané dne 19. 10. 1952 v Hradci Králové.*

⁴⁹ Archiv Českého rozhlasu v Praze, fond Krajská studia, kart. I., inv. č. 110, *Zápis z oblastní pracovní konference dopisovatelů konané dne 7. října 1951.*

⁵⁰ PRAŽANOVÁ, D: *c. d.*, s. 48.

6. Žádost o výstavbu nové budovy

V roce 1952 vypracovala hradecká stanice zprávu s požadavkem na výstavbu nové budovy. Pracovníci argumentovali tím, že současná stavba železobetonové konstrukce je nevyhovující z hlediska nemožnosti dostatečného odizolování. Přesto, že stanice dostala lepší technické vybavení, větší investice se do stanice z tohoto důvodu už nevyplatila. Královehradecký rozhlas využíval pro své potřeby i studio v Pardubicích, to však bylo jen dočasným řešením. Vhodně prostorově řešená budova v této době v Hradci Králové nebyla, proto stanice žádala o výstavbu nové. K návrhu byl připojen i náčrt stavby, včetně požadovaných rozměrů a nutného prostoru pro výstavbu o velikosti 1,7 hektarů. Rozpočet na stavbu měl činit přibližně 10 milionů Kčs.⁵¹ Tento návrh přišel ještě počátkem šedesátých let⁵², i tentokrát ale zůstal bez odezvy a královehradecké studio mělo své sídlo ve Fuchsově vile v dnešní Vrchlického ulici ještě několik desítek let. Až v roce 1997 se Českému rozhlasu podařilo koupit budovu České národní banky v Havlíčkově ulici, odkud bylo 26. února 1999 zahájeno vysílání.⁵³

---

⁵¹ Archiv Českého rozhlasu v Praze, fond Krajská studia, kart. I., inv. č. 213, *Zpráva pro předsednictvo Kv KSČ o činnosti čl. rozhlasu v Hradci Králové a návrh na výstavbu nové budovy.*

⁵² Archiv Českého rozhlasu v Praze, fond Krajská studia, kart. I., inv. č. 450, *Novostavba krajského studia Čs. rozhlasu v Hradci Králové.*

⁵³ JEŠUTOVÁ, E.: *c. d.*, s. 518.

7. Vznik krajského studia v Pardubicích

Královehradecká stanice až do první poloviny padesátých let zajišťovala vysílání pro dva kraje, jak Královehradecký, tak Pardubický. To se však postupem času přestalo líbit pardubickým funkcionářům. Proto se už na počátku roku 1957 začínaly projevovat tendence v osamostatnění Pardubic a vzniku místního krajského studia. Tyto snahy byly dovršeny v prosinci téhož roku. Došlo tak k podstatnému zjednodušení organizace v Hradci Králové, protože do této doby fungovaly Pardubice jako studio královehradeckého rozhlasu a pro zaměstnance bylo často složité dopravovat příspěvky z jednoho místa na druhé. Programová náplň Pardubic byla podobná té královehradecké. Pardubice měly svůj krajský vysílací čas vymezený ve všední den 60 minut, v Hradci Králové to bylo o 15 minut více. Své programy Pardubice vysílaly na vlně 428 metrů i po drátě. V průměru vysílal krajské vysílání Hradec Králové asi 900 minut týdně, Pardubice okolo 840 minut.⁵⁴ Byl navázán kontakt s krajskými organizacemi KSČ. Ve vysílání se Pardubice věnovaly především strojírenství, zemědělství a kulturně bohatým oblastem na Chrudimsku a Litomyšlsku. V březnu 1958 pak končí veškerá spolupráce obou stanic, každá z nich vysílá v přidělených časech svůj krajský obsah. Krajské studio v Pardubicích se stává na královehradeckém úplně nezávislé a je také přímo podřízeno Oddělení krajských stanic Československému rozhlasu Praha.⁵⁵ Tento stav však trval jen do roku 1960.

---

⁵⁴ *Z antény rozhlasu a televise*. Praha 1958, str. 53.

⁵⁵ PRAŽANOVÁ, D.: *c. d.*, s. 60.

8. Přelom desetiletí, éra šedesátých let – renesance rozhlasu

Dne 30. září 1959 byl zrušen Československý výbor pro rozhlas a televizi a Československý rozhlas i televize se staly samostatně fungujícími rozpočtovými jednotkami. Od této chvíle byl rozhlas přímo podřízen Ústřednímu výboru KSČ. Přímé podřízení znamenalo, že ředitel rozhlasu byl zavázán k plnění úkolů ze strany ÚV KSČ, zejména jeho ideologickému oddělení. Od této chvíle bylo samozřejmostí, že jednotlivé odborné redakce musely konzultovat připravené obsahy svých vysílání s jednotlivými oddělení ÚV KSČ.⁵⁶

Období totality, propouštění kvalitních pracovníků, výchova kvalitních kádrových zaměstnanců, šíření propagandy, převýchova v duchu socialismu, podpora budovatelství. To vše a mnoho dalšího tvořilo charakter královehradeckého rozhlasu během padesátých let. Vytvoření Východočeského vysílače, který se po několika letech úsilí podařilo připojit pod pražskou centrálu, přineslo do východních Čech vytoužený vlastní rozhlas, který bude informovat o dění v kraji a bude místním občanům bližší. Rozhlasová cenzura přinesla do vysílání četná omezení, na svém vrcholu se však ocitla až o pár let později. Naopak od začátku šedesátých let mluví rozhlasoví historici o postupném uvolňování poměrů, které nazývají „renesancí rozhlasu“. Toto období odpovídalo společensko-politickým změnám v tehdejší Československu, které vyvrcholilo událostmi spojenými s koncem „pražského jara“ v roce 1968.

Začátek šedesátých let se nesl v duchu vydání nové ústavy, která nejen, že potvrdila sílu totalitní moci ve státě a dala za vznik Československé socialistické

---

⁵⁶ JEŠUTOVÁ, E.: *c. d.*, s. 291 – 292.

republice, ale zároveň změnila dosavadní územní uspořádání. Na společenském poli začínala snaha o uvolňování veřejného i politického života a současný režim čelil kritice. V kulturní oblasti se postupně objevovaly snahy odpoutávat od stranickosti a prosadit alespoň částečnou tvůrčí svobodu. Rozmáhala se i informovanost ze zahraničí, který byla spojena s obnovením možnosti vycestovat, byť jen do zemí východního bloku. Tzv. „pražské jaro“ bylo násilně potlačeno v srpnu 1968, kdy vojska Varšavské smlouvy obsadila republiku. Následné období normalizace trvalo až do sametové revoluce v roce 1989.

8.1 Rozhlas a jeho přestavba

Šedesátá léta v Československém rozhlase se nesla v duchu změn. Na celostátní rovině můžeme zmínit například nový styl rozhlasových reportáží, díky novějším technickým možnostem se zkvalitňují metody v přípravě pořadů, přichází možnosti čerpání ze zahraničních zdrojů, rozšiřuje se živé vysílání. Počátek šedesátých let je spojen s pozvolným, ale velice důležitým progresem v radiokomunikaci. Začíná se vysílat na velmi krátkých vlnách, v domácnostech se začínají objevovat tranzistorové přenašeče, které už nejsou závislé na elektrické energii, magnetofon se stává běžnou součástí československých domácností.

S obměnou většiny programových pracovníků počátkem šedesátých let přišel v rozhlase požadavek na přestavbu vysílaného schématu na všech okruzích. V souvislosti s postupnými proměnami nálad ve společnosti přichází do rozhlasu myšlenka obnovit původní funkci rozhlasu, tedy informovat, vzdělávat a bavit své posluchače. Najednou nestačilo, aby rozhlas byl pouhým nástrojem k šíření některých myšlenek, požadavků, aby byl nástrojem propagandy. Ke konci roku 1961 dochází

k velkým změnám ve vysílacím schématu. Tyto změny měly za cíl vytvořit takové vysílací okruhy, které by se co nejvíce zaměřovaly na určité vrstvy obyvatelstva.

„Při programové přestavbě bylo nutné přihlížet k charakteru ČSSR jako státu dvou rovnoprávných národů (...), k slyšitelnosti jednotlivých vysílačů na různých územích, k ekonomické různorodosti území, k etnickým otázkám, k zájmům různých generačních vrstev, apod.“ Po mnoha jednáních nakonec vznikl systém třech ústředních programů.⁵⁷

Organizace vysílání se počátkem 60. let natolik změnila, že vysvětlit důkladně všechny změny, které proběhly v Československém rozhlasu do roku 1968, je vzhledem k rozsahu bakalářské práce nemožné. Tato tematika je podrobně zpracována v publikaci *Od mikrofonu k posluchačům*.

8.2 Krajské vysílání

Rok 1960 přinesl změny v územním uspořádání celé republiky, což mělo za důsledek i reorganizace krajských studií. Zánik pardubického studia a sloučení ve větší celek se studiem v Hradci Králové s sebou přinášel mnoho změn, které měly za důsledek zpomalení vývoje krajského vysílání. Důležité však bylo, že reorganizace neznamenal zánik krajských studií, protože jejich úloha byla z krajského hlediska velice důležitá, čehož si byl vědom i ústřední výbor. V květnu 1960 byl vypracován dokument o programových úkolech Československého rozhlasu, v němž jsou zmíněny i úlohy krajských stanic:

„Dosavadní charakter, rozsah a úroveň krajského vysílání jsou značně rozdílné a nezapadají vždy do celkové struktury vysílání Československého rozhlasu.

---

⁵⁷ Příloha č. 1.: *Tabulka národních a celostátních programů*. In: JEŠUTOVÁ, E.: *Od mikrofonu k posluchačům*. Praha 2003, s. 322.

Neúměrné rozdíly v rozsahu vysílání vedou k tomu, že na jedné straně nejsou zajištěny potřeby některých krajů a na druhé straně přílišný rozsah krajského vysílání vede k dublování celostátního programu na daleko nižší úrovni. (...) Dále se v tomto usnesení Československému rozhlasu ukládá (...) vytvořit předpoklady pro základní přestavbu vysílacích okruhů tak, aby od roku 1963 bylo domácí vysílání složeno z těchto programově diferenciovaných vysílání: celostátního, národního, krajského a okresního.⁵⁸

Koncept vysílání, jaký měl královehradecký rozhlas, byl výjimečný a takový nemělo žádné jiné krajské studio v Československu. Vysílání tvořilo zpravodajství a pořady, které se věnovaly konkrétnímu tématu. Cílem bylo přinášet aktuálnější zpravodajské informace na jedné straně a na druhé straně se některým problémům věnovat více do hloubky, což měly přinést právě výše zmíněné tematické pořady. Zpravodajské vysílání mělo být obohaceno o přímé reportáže, fejetony a různé komentáře.⁵⁹

8.2.1 Hlavní obsahová produkce královehradeckého studia

Po sloučení obou stanic pod Hradec Králové se hlavní obsah vysílání zaměřoval na popularizaci brigád socialistické práce. Vznikl pořad s názvem *Hlásíme se o slovo*, který propagoval nové formy socialistické soutěže, vysílaly se v něm medailonky předních pracovníků, představovaly se nové metody práce. Pořad vznikl v říjnu roku 1960 z podnětu zvýšit produktivitu práce, nabádat k šetření materiálem a energií, k intenzivnímu využití pracovní doby a lepšímu hospodaření v průmyslu a zemědělství. Dalším podobným typem pořadu byla *Tribuna zlepšovatelů a novátorů*, v lednu 1961 pak vznikl pořad s názvem *Minuty třetí*

---

⁵⁸ PRAŽANOVÁ, D.: c. d., s. 63.

⁵⁹ PRAŽANOVÁ, D.: c. d., s. 67.

*pětiletky*⁶⁰. Tyto pořady zajišťovali průmysloví redaktoři v rámci průmyslové redakce.

Zemědělská redakce byla počátkem šedesátých let velice aktivní. Prostřednictvím svých pořadů se snažila posluchačům přiblížit zemědělskou problematiku v kraji, ale nejen to. Například v roce 1961 byla vyhlášena prostřednictvím rozhlasu soutěž v osevu kukuřice. Vítěznému družstvu pak měla být věnována rozhlasová estráda. Zároveň se v letních měsících vysílaly tzv. „žňové dispečinky“, díky nimž si mohli zemědělci shánět náhradní díly do kombajnů, apod.⁶¹

8.3 Vysílání pro děti a mládež

V krajském vysílání se nezapomínalo ani na vysílání pro děti a mládež. Přesto, že Ústřední výbor stále dbal na to, aby se dětem a mládeži propagovaly ideologické myšlenky komunismu, na druhou stranu ale přicházely ze strany požadavky na prezentaci těchto myšlenek novými a zábavnými způsoby, aby vysílání plnilo svoji funkci co nejefektivněji. Právě v rozhlasové publicistice můžeme pozorovat první známky uvolnění. Hlavní redakce pro děti a mládež, která zajišťovala vysílání pro nejmladší skupinu obyvatel, se na počátku roku 1960 usnesla, že rozhlas musí začít prezentovat své pořady jinak. Děti si podle redakce musely vytvořit vlastní názor, o nabízeném tématu musely umět přemýšlet a nebylo možné jim nutit pouze poučky a dogmata.⁶² Krajské studio v Hradci Králové vysílalo takové pořady dva. Prvním z nich byl *Sedmihlásek*, později přejmenován na *Jitřenku východočeských pionýrů*. Tento pořad přinášel informace z dětských táborů,

---

⁶⁰ Archiv Českého rozhlasu v Praze, fond Krajská studia, kart. I., inv. č. 450, *Tematika pořadů odvysílaných v krajských studiích*.

⁶¹ PRAŽANOVÁ, D.: *c. d.*, s. 68.

⁶² KOTOUČOVÁ, Ditta: *Specifika rozhlasového vysílání pro děti se zvláštním zřetelem na období vysílání Rádia Junior*. Praha 2016 (publikovaná bakalářská diplomová práce), s. 36.

pionýrských oddílů apod. Dalším pořadem určeným spíše pro mládež od patnácti let byl pořad s názvem *Hlásí se mladá směna*, později přejmenovaný na *Mládí, síla země*. Tento pořad přinášel informace o životě mládeže na internátech, v závodech, v JZD.⁶³

S nástupem roku 1960 přichází do mládežnického vysílání Československého rozhlasu nová vlna pořadů. Patří mezi ně tzv. *Večer po neděli*, což byl devadesátiminutový blok reportáží, rozhovorů, drobných literárních scének a samozřejmě hudby. Tyto pořady najednou nebyly jen o kritice současných jevů a o jejich konstatování, postupně se začínalo pátrat i po jejich příčinách.⁶⁴

8.4 Ostatní program v krajském vysílání

Ve vysílání byl samozřejmě věnován prostor i kultuře a sportu. V *Kulturním okénku* se posluchači mohli dozvědět o kulturních událostech v kraji, nebo se vysílaly medailonky slavných umělců pocházejících z Královehradeckého kraje. Ze sportovní rubriky můžeme zmínit pořad *Sportovní aktuality a zajímavosti*. V této rubrice zaznívaly například i reportáže z II. celostátní spartakiády v roce 1960, kam byl vyslán královehradecký redaktor.⁶⁵

Specifické vysílání měl program v neděli. Sem byla zařazována především literární a hudební pásma. Za zmínku stojí pořad *Vyprávění o Hradeckém oblastním loutkovém divadle* nebo *Vyprávění o mužích z hor*, které se týkalo práce horské služby. Na řadě programů se podílel Hradec Králové s Prahou. Spolupráce s hlavním ústředím se nejvíce rozvíjela od roku 1961, a to především v hudebním obsahu.

---

⁶³ PRAŽANOVÁ, D: *c. d.*, s. 69.

⁶⁴ JEŠUTOVÁ, E.: *c. d.*, s. 315.

⁶⁵ PRAŽANOVÁ, D: *c. d.*, s. 69.

Například v listopadu 1961 se v ústředním vysílání odvysílalo 60 minut hudby vyprodukované pod taktovkou studia v Hradci Králové.⁶⁶

8.5 Umělecká výroba královehradeckého studia v šedesátých letech

8.5.1 Rozhlasové hry

Po sloučení obou studií se z Pardubic přestalo úplně vysílat, ve městě ale zůstala v provozu redakce. Díky kvalitě herců z Východočeského divadla v Pardubicích tam začali jezdit pražští režiséři natáčet rozhlasové hry. Koneckonců šedesátá léta se napříč celým rozhlasem nesou v duchu rozhlasových her, dokonce je toto desetiletí nazýváno jako „zlatý věk“ rozhlasové hry. V roce 1963 se skutečně projevila renesance původní české rozhlasové hry, která si získala oblibu velkého množství posluchačů. Rozhlasové hry reagovaly na současné společenské otázky, ale zároveň se do Československého rozhlasu dostává zahraniční tvorba. Objevuje se zde několik typů rozhlasových dramát a česká rozhlasová hra se začíná stále více intelektualizovat. Zajímá se o existenci jedince jako individua, oproti dřívějšímu pojetí člověka pouze v rámci kolektivu. Rozhlasové hry jsou kritické ke společnosti, objevují se hry absurdní.⁶⁷

V Pardubicích se díky perfektní akustice, režisérům i hercům realizovaly pro celostátní vysílání četby a dramaturgie. Velkou oblibu získal v roce 1965 pořad pod názvem *Otazníky pro detektivy amatéry* vysílaný každý čtvrtek večer. Posluchače nutil pečlivě vnímat vysílaný obsah.

---

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ JEŠUTOVÁ, E.: *c. d.*, s. 303.

8.5.2 Hudební výroba

Po zániku studia v Pardubicích se ve velkém množství v Hradci Králové rozběhla i hudební výroba. Většina vysílací plochy určená hudbě byla natáčena přímo v Hradci Králové. Pracovníci z hudební redakce spolupracovali v této době s desítkami hudebních souborů z celého kraje, ať už se jednalo o profesionální nebo amatérská tělesa. Důležitou osobností na hudebním rozhlasovém poli v Hradci Králové byl redaktor Jaroslav Andrejs. Téměř třicet let se věnoval lidové hudbě z oblasti Krkonoš a Orlických hor, byl jejím vášnivým sběratelem a obdivovatelem. Jako zajímavost můžeme zmínit, že právě tento člověk natočil první hudební záznamy se zpěvačkami Martou Kubišovou a Helenou Vondráčkovou, obě tenkrát působily v pardubickém STOP divadle. Královehradecký kraj se v šedesátých letech mohl pyšnit i širokou škálou nejrůznějších hudebních festivalů, z nichž následně rozhlas pořizoval zvukové záznamy, které se vysílaly na celostátních okruzích. Mezi takové festivaly patřil například celostátní festival dechové hudby ve Rtyni v Podkrkonoší. Co se týče hudební sféry, určitě je dobré zmínit ještě nahrávky z koncertů Východočeského komorního orchestru Pardubice. Tyto nahrávky byly pořízeny s tak vysokou technickou dokonalostí, že dodnes mají svoji hodnotu a jsou k poslechu v archivu Českého rozhlasu. Zázemí, technická vybavenost a kvalita královehradeckých pracovníků proto způsobila, že do Hradce Králové jezdily známé osobnosti natáčet své vlastní hudební nahrávky. Tím mělo studio v Hradci Králové výsadní republikové postavení, kterého žádné z krajských studií v této době nedosáhlo.⁶⁸

---

⁶⁸ JEŠUTOVÁ, E.: *c. d.*, s. 515.

8.6 Rozhlasová cenzura v šedesátých letech

Na přelomu padesátých a šedesátých let měla rozhlasová cenzura zřejmě nejsilnější vliv. Hlavní správa tiskového dohledu de facto nic nezakazovala přímo, jen doporučovala, upozorňovala a třídila vhodné a nevhodné obsahy dle přímých pokynů z aparátu ÚV KSČ. Samozřejmě se předpokládalo, že každý pracovník, který je členem KSČ, bude sám sobě odpovědný za správně ideově orientovaný příspěvek. V této době můžeme pozorovat dvě roviny, ve kterých se obsah i pracovníci pohybovali. Na jedné straně se dbalo na rozhlasový progres, aby byl blíže lidem, staral se o názory dělnické třídy, apod. Ovšem na straně druhé čekaly exemplární tresty všichni, kteří by jakýmkoli nelibým způsobem vybočili z linie a mohlo by tak dojít k poškození ústředního aparátu.⁶⁹

Během šedesátých let však cenzura procházela značnou kritikou spojenou s krizí a bylo evidentní, že bude nutné změnit celý systém jejího fungování. K zásadní změně došlo se vstoupením v platnosti zákona z 25. října 1966, jehož obsah svým způsobem potvrzoval nastávající změny ve společnosti, a to konkrétně v oblasti médií a jejich kontroly a projevu svobody slova. Zákon přinesl určité uvolnění v tisku, rozhlase i televizi. Neznamenal to však, že by si média mohla vydávat, co sama považovala za vhodné, stále byla pod státním dohledem. Tato kontrola nebyla v zákoně jasně definovaná, ale bylo evidentní, že její aktivita úplně neskončí. Co se týče HSTD, k výrazné změně došlo 1. ledna 1967, kdy byla její činnost ukončena. Její funkci přebral nově vytvořený úřad s názvem Ústřední publikační správa (ÚPS). Jejím úkolem bylo především ohlídat, aby se do médií nedostaly žádné zprávy, které by obsahovaly nějaké státní nebo hospodářské

---

⁶⁹ *O cenzuře a cenzorech*. Týdeník Rozhlas, č. 1, 3. 1. – 9. 1. 2005, s. 3.

tajemství, tedy de facto stále měla hájit zájmy socialistického státu. I nadále platilo, že veškerý obsah, který je určen ke zveřejnění, musí být předložen kontrole ÚPS. Tato instituce však fungovala pouze do jara 1968, tedy necelé dva roky. K 1. červnu 1968 pak byla novelou tiskového zákona zrušena cenzura úplně.⁷⁰ Tento stav však brzy ovlivnily srpnové události, po kterých byl zřízen Úřad pro tisk a informaci a Československý rozhlas se opět stal nástrojem šíření socialistické propagandy a až do závěru roku 1989 byl přímo podřízen ÚV KSČ.⁷¹

---

⁷⁰ KUROPATA, O: *Hlavní správa tiskového dohledu 1953–1966*. Praha 2015 (publikovaná magisterská diplomová práce), s. 32.

⁷¹ JEŠUTOVÁ, E: *c. d.*, s. 337.

9. Československý rozhlas v srpnu 1968

Československá socialistická republika měla k roku 1968 téměř 14 a půl milionů obyvatel. Počet koncesionářů rozhlasu dosahoval čísla tři miliony a téměř 300 tisíc, rozhlas po drátě pak mělo doma přes půl milionu lidí.⁷² Z těchto čísel můžeme soudit, jak velkou roli hrál rozhlas během srpnové okupace, kolik lidí si doma ze svých magnetofonů mohlo pustit živé komentáře nadcházejících událostí.

V průběhu sedmi srpnových dnů sehrál rozhlas ze všech sdělovacích prostředků vůbec nejdůležitější roli. Byla to právě jeho možnost bezprostředního živého vysílání, která umožnila aktuálně podávat obyvatelstvu veškeré dostupné informace. V situaci, kdy v zemi po vpádu vojsk Varšavské smlouvy panoval chaos, to byl právě rozhlas, který se ujal vedoucí role a stal se hlavním informátorem. Stejně jako v květnu 1945 je tak dodnes vysílání během sedmi srpnových dnů považováno za nejdramatičtější okamžiky v historii celého rozhlasového vysílání v Československu.

9.1 Sedm srpnových dnů v Československém rozhlase Hradec Králové

O politických událostech, které předcházely vpádu vojsk Varšavských vojsk do Československa, stejně tak o vývoje politické situace během okupačního týdne, toho už bylo napsáno mnoho. Proto se v této části budu věnovat samotnému vysílání Československého rozhlasu v Hradci Králové během srpnových událostí, které se samozřejmě prolínalo s pražským vysíláním. Nebudu se zaměřovat konkrétně na každý den vysílání, a to z důvodu již dostatečného zpracování tématu v diplomové

---

⁷² ROŽÁNEK, Filip: *Srpen 1968. Prvních sedm dnů okupace*. In: <http://media.rozhlas.cz/binary/03004667.pdf> [cit. 5. 5. 2018].

práci uvedené v úvodu. Bude se jednat spíše o obecné nastínění královehradeckého vysílání během okupace.

9.1.1 Vojska Varšavské smlouvy překračují hranice

Kolem 23. hodiny překročila vojska Varšavské smlouvy hranice Československa. Ředitel Ústřední správy spojů dává pokyn do Československého rozhlasu, aby bylo odvysíláno prohlášení, které mělo legalizovat vstup vojsk na naše území. Programový náměstek Rostislav Běhal odmítl příkaz vyplnit. Bylo nutné zajistit na Ústřední správě spojů, aby nebylo vysílání ve dvě hodiny ráno odpojeno, jak tomu bylo zvykem. Tímto začal v rozhlase závod s časem, záleželo totiž, zda se lidé ráno probudí do nového dne a uslyší zprávy, které legalizují vstup vojsk, anebo k nim budou promlouvat redaktoři, kteří kategoricky tento čin odsoudí. V noci byli posluchači vyzváni, ať probudí své sousedy a čekají na brzké zprávy, které se dostaly vzápětí. Stále se čekalo na vyjádření ÚV KSČ, které přišlo až před druhou hodinou ranní. Po první větě však byl vysílač na střední vlně odpojen. Celé prohlášení tak bylo slyšet jen na rozhlasu po drátě.⁷³

Zpráva o vpádu vojsk se šířila během ranních hodin i východními Čechami. Během ranních hodin se vysílalo prohlášení ÚV KSČ, informace o postupu vojsk, ale především bylo obyvatelstvo vyzýváno prostřednictvím rozhlasu ke klidu.

„Teď tu máme několik zprávu z pohybu okupačních vojsk. Polské okupační týlové a spojenecké jednotky se přesunuly z Jaroměře směrem na Hradec Králové. Další polské jednotky se přesunují od Králíků směrem na Žamberk.“⁷⁴

---

⁷³ Zvukový záznam z nočního vysílání z 20. 8. na 21. 8., hlasatel V. Fišer a ranního vysílání 21. 8. 1968: In http://www.pribehrozhlasu.cz/tenkrat-v-rozhlase/1968/1968_6 [cit. 5. 5. 2018]; ROŽÁNEK, Filip: Srpen 1968. Prvních sedm dnů okupace. In: http://media.rozhlas.cz/_binary/03004667.pdf [cit. 5. 5. 2018].; JEŠUTOVÁ; E: c. d., s. 339.

⁷⁴ Příloha č. 2.: *Zpráva o pohybu okupačních vojsk*, čas záznamu 3:30 – 3:45.

„Výzva, která je jednoznačná. Zachovat klid, rozvahu, lidskou důstojnost, neponižovat se a nediskutovat.“⁷⁵

„Obracím se na vás. V krajském městě je klid a stejně tak je klid i v našem Československém rozhlasu. Není třeba, abyste chodili před budovu rozhlasu. Nesrocujte se zbytečně. Netvořte fronty. Věřte, že naše věc zvítězí. Pravda zvítězila a pravda zvítězí i teď.“⁷⁶

O situaci krajské i celostátní informovala také regionální periodika, zejména *Pochodeň*. Během okupačních dnů vycházela zvláštní vydání věnována současným událostem. I zde se objevovaly výzvy Československého rozhlasu.

„Poslouchejte Východočeský rozhlas, který nadále stojí za vládou naší země, jejím prezidentem a Dubčkovým vedením strany. (...) Nevyvolávejte žádné konflikty, vysvětľujte našim přátelům z okupačních jednotek naši situaci, vysvětľujte a nevyvolávejte žádný konflikt. Jděte do práce, ale zahajte pasivní rezistenci.“⁷⁷

V Hradci Králové se přejímaly zprávy z Prahy a shromažďovaly se zde informace z kraje, které se vysílaly v době, kdy Praha vysílala hudební program. Do celé akce bylo zapojeno i mnoho obyvatel, kteří vlastnili rádiové stanice. Byli vyzváni, aby získávali důležité zprávy ze svého okolí, především o postupu vojsk. Tyto zprávy pak hlásili do rozhlasu po drátě nebo na určené frekvence přímo královehradeckému studiu.

Postoj rozhlasových redaktorů ve východních Čechách k okupaci byl evidentní. Do zpráv, které četli, často zařadili svůj subjektivní názor. Například když

---

⁷⁵ Příloha č. 2. Čas záznamu 37:44 – 37:50.

⁷⁶ Příloha č. 2. Čas záznamu 38:14 – 38:36.

⁷⁷ *Vysílání na vlnách*. Zvláštní vydání *Pochodně*, č. 201, 21. 8. 1968, s. 1.

redaktor četl zprávu okupačních vojsk o tom, jak jsou nespokojeni s přijetím v Československu, že armáda odmítá spolupracovat a lidé zaujali odmítavý postoj.

„Mluvčí armády též řekl, že při různých nevyhnutelných kontaktech se sovětskými důstojníky si tito stěžovali na chladnost, s kterou byli přijati v Československu, že jsou sověšší vojáci neustále uráženi a že jim lidé do konce plivou do tváře. Já osobně se tomu vůbec nedivím.“⁷⁸

Během dne byly vysílány desítky prohlášení podporujících stanovisko Dubčekova vedení ÚV KSČ z různých míst východních Čech. Prohlášení přicházela ze závodů, obcí, měst, od Veřejné bezpečnosti, apod. Také se vysílaly různé upozornění a výzvy. Například o prodeji potravin nebo čerpání pohonných hmot.⁷⁹

9.2 Vysílání od začátku do konce

V Hradci Králové během týdne okupace bylo zřízeno pět vysílacích stanovišť, která byla technicky zajištěna tak, že v případě potřeby by byla schopna vysílat naprosto nezávisle na stanovišti ústředním. První ústřední stanoviště bylo přímo ve Vrchlického ulici v budově rozhlasu. Zde se shromažďovali redaktoři a další pracovníci v největším počtu. Další stanoviště byla rozmístěna v různých částech Hradce Králové a v Pardubicích bylo zřízeno i šesté stanoviště. Všechna stanoviště měla odposlech vysílání, což umožňovalo redaktorům si mezi sebou plynule předávat mezi jednotlivými stanovišti slovo. Například stanoviště číslo tři, umístěné na Novém Hradci Králové, hrálo poměrně významnou roli. Jeho hlavním úkolem bylo přijímat informace ze zahraničních agentur, například z francouzské agentury Agence France Presse nebo z britské Reuters. Vzniklo zde de facto studio zahraničního zpravodajství, které mělo za úkol informovat posluchače, co se o

---

⁷⁸ Příloha č. 2. Čas záznamu 26:17 – 26:35.

⁷⁹ Příloha č. 2.

událostech v Československu říká v cizině a na druhou stranu podávat informace o aktuálním dění u nás do zahraničí.⁸⁰

Pod vlivem událostí, které se děly v Československém rozhlasu na Vinohradské ulici v Praze, kde okupanti rozhlasovou budovu obsadili, i do Hradce Králové zákonitě přišel strach a obava z nejhoršího. Z hlavní budovy proto byla sundána tabule s nápisem „Československý rozhlas Hradec Králové“ a byla nahrazena nápisem „Mateřská škola“. I vnější okolí budovy bylo proměněno na zahradu mateřské školy. Díky těmto a mnoha dalším lstem a taktikám se královehradecký rozhlas nepodařilo nikdy okupantům odhalit a přerušit jeho vysílání. V průběhu okupace se královehradecké studio zapojilo do tzv. štafety, což umožňovalo podávat informace o stavu ve východních Čechách do celé republiky.⁸¹

Rozhlas v Hradci Králové vysílal svobodně a nepřetržitě až do čtvrtka 29. srpna, poté na výzvu československé vlády přebral celostátní program.

9.3 Reakce na srpnové vysílání

Téměř s jistotou můžeme říci, že vysílání východočeského rozhlasu bylo během okupace velice úspěšné. Dokládají to tisíce děkovných dopisů, které do rozhlasu během i po vysílání přicházely. Rozhlas si svým počínáním dokázal získat důvěru a náklonnost mnoha obyvatel. Pozitivní ohlasy a děkovné zprávy se ozývaly i ze zahraničí, kde si lidé chválili slyšitelnost východočeského rozhlasu díky našim i zahraničním zesilovačům. Za svoji činnost pak rozhlasoví pracovníci obdrželi řadu ocenění a poděkování od mnoha krajských spolků a orgánů. Důležité je

---

⁸⁰ BERÁNEK, P: *Československý rozhlas Hradec Králové v roce 1968*. Hradec Králové 1992, s. 35, (nepublikovaná magisterská práce); Příloha č. 1.

⁸¹ JEŠUTOVÁ, E.: *c. d.*, s. 515.

na závěr říci, že vysílání královehradeckého rozhlasu mělo během srpnového vysílání podporu téměř od všech oficiálních orgánů v čele s jejich představiteli.⁸²

10. Posrpnový vývoj a období normalizace

Co se týče posrpnového programu, ve vysílání byly znatelně cítit dozvuky okupace, četly se ve vysílání rezoluce a dopisy, které do rozhlasu stále přicházely. Tíživá situace v Československu se promítala i do stylu vysílání redaktorů. Oproti tomu se studio snažilo přispět svými relacemi ke stabilizaci hospodářství, které srpnovými událostmi utrpělo. Každý týden se sledovalo plnění plánů v různých regionálních závodech.

Týden po začátku okupace, dne 28. srpna 1968 přijalo předsednictvo ÚV KSČ plán opatření, která se týkala nadcházejících dnů. Do tohoto plánu bylo zahrnuto i počínání československých médií.⁸³ Opět byla na podzim roku 1968 zavedena cenzura. I přes toto nařízení do vysílání pronikají od mikrofonu mnoha redaktorů různé náznaky vzdoru. Jednalo se například o propagaci akce na ochranu svobody tisku a sdělovacích prostředků.

10.1 Personální důsledky srpnového vysílání v královehradeckém rozhlase

Do vysílání během okupace se zapojili všichni rozhlasoví redaktoři kromě jednoho, který byl nemocný. Důležité je říci, že všichni tito lidé byli v práci dobrovolně. Nikdo je nenutil být přítomni, protože celá akce byla více než riskantní. Každý z těchto redaktorů si musel uvědomovat případné důsledky svého počínání. Ty byly také vzápětí naplněny. Počátek sedmdesátých let byl spojen s velkou

---

⁸² BERÁNEK, P.: *c. d.*, s. 55.

⁸³ JEŠUTOVÁ, E.: *c. d.*, s. 515.

personální čistkou v královehradeckém studiu. Téměř všichni redaktoři a hlasatelé, kteří byli aktivní při srpnovém vysílání, byli propuštěni. Jednalo se například o ředitele Břetislava Balcara, vedoucí programu Ilonu Jánskou, režisérku Marii Kučerovou, redaktory Rudolfa Chaloupku, Alenu Štěrbovou, Danielu Pražanovou, Josefa Picka, Stanislava Zářeckého. Své místo musela opustit i hlasatelka Dagmar Hazdrová. Tento proces propouštění trval až do roku 1972.⁸⁴ Bohužel se do dnešní doby nedochovaly přesné záznamy o propuštěných pracovnících. Dochovaly se pouze složky s pracovníky, kteří na vlastní žádost změnili své pracovní působení, a to především z osobních a rodinných důvodů. Tým pracovníků tak byl ve velké míře proměněn a do královehradeckého studia nastoupili noví lidé, z nichž do dnešních dnů setrval v královehradeckém pouze jeden.

11. Vysílání v sedmdesátých a osmdesátých letech

Zřejmě nejdůležitější novinkou, kterou přinesla sedmdesátá léta, bylo vysílání stereo. Najednou už bylo možné zvuk poslouchat tzv. „prostorově“. V královehradeckém rozhlasu se hudební výroba ve stereo formě začala vytvářet od roku 1973. Královehradecké studio se významnou měrou podílelo na tvorbě rozhlasového programu centrálních okruhů. Ročně dodávalo na tyto okruhy více jak sedmdesát hodin mluveného slova včetně několika desítek hodin hudební produkce.⁸⁵

Regionální vysílání sedmdesátých let se v Hradci Králové charakterizuje především novou skladbou programu. Vytváří se zde mnohem hlubší publicistika, a proto je toto období spojeno s velkým rozmachem tvorby publicistických pořadů.

---

⁸⁴ BERÁNEK, P.: *c. d.*, s. 59.

⁸⁵ *40 let rozhlasového vysílání z východních Čech*. Praha 1985, s. 4.

Vznikají monotematické pořady, magazíny, rozhlasová pásma. Krajské vysílání mělo v této době prostor čtyři vysílací hodiny. Bohužel se z těchto let nepodařilo dochovat téměř žádné programové plány ani tzv. křestní listy vysílaných pořadů, tedy stručné vysvětlení, čemu se daný pořad věnuje. Podařilo se mi dohledat pouze plán programového vysílání na leden 1976. Z něho lze vyčíst, že studio začalo téměř každý den vysílat v poledním čase a své vysílání končilo v 16 hodin. Ve 12 hodin byl zpravodajský přehled a poté se střídaly pořady různého typu. Ze skladby vysílání je patrná značná část pořadů hudebního charakteru různých žánrů, což souvisí s výše zmíněnou bohatou hudební produkcí studia od šedesátých let.⁸⁶

Za zmínku jistě stojí i to, že královehradecké studio stálo u zrodu pořadu *Zelená vlna*, tedy dopravního zpravodajství, které dnes můžeme slyšet na rozhlasových stanicích. Bylo to v roce 1975 během spartakiády. Zde byli s přenosovým vozem herci Milan Mach a Vladimír Čech a celé dny informovali posluchače nejen o dění na strahovském stadionu, ale přinášeli i aktuality z dopravy.⁸⁷

V osmdesátých letech se množství zpravodajství a publicistiky ještě zvětšilo. V tomto období připravoval Hradec Králové téměř čtyřicet publicistických pořadů měsíčně. Samozřejmě se ve velké míře jednalo o propagandisticky laděná témata.

„Publicistické pořady plní i organizátorskou a agitační funkci, podněcují soutěživost a umožňují využití nápadu jedné organizace v desítkách dalších. Především v těchto pořadech je prostor pro kritiku s konstruktivním puncem.“⁸⁸

---

⁸⁶ Příloha č. 4.: *Plán vysílání na měsíc leden – 76.*

⁸⁷ JEŠUTOVÁ, E.: *c. d.*, s. 516.

⁸⁸ *40 let rozhlasového vysílání z východních Čech.* Praha 1985, s. 6.

K nejúspěšnějším produkcím tohoto dvacetiletí patřily bezpochyby programy vysílané pro celostátní okruhy. Jednalo se zejména o programové bloky *Na nedělní vlně z Hradce Králové*, *Dveře dokořán* a počátkem osmdesátých let i *Na středeční vlně z Hradce Králové*, což svědčilo o kvalitní přípravě dodávaného obsahu.⁸⁹

I v osmdesátých letech studio spolupracovalo s dopisovateli. V této době jich bylo aktivních kolem osmdesáti. Díky technickému vývoji už nemuseli dopisovatelé komunikovat pouze prostřednictvím pošty nebo telefonátů, kterými sdělovali informace zprostředkující osobě. Nyní měli možnost se přímo účastnit vysílání, tedy vstupovali živě se svými zprávami do pořadu *K dobrému poledni*. Takových telefonátů měli v Hradci Králové ročně kolem dvou set.⁹⁰

Na umělecké produkci se podílelo mnoho kvalitních osobností, zejména režisérů rozhlasových a divadelních her. Zde můžeme zmínit například Pavla Krejčího, který má na svém kontě režii více jak dvou a půl tisíc pořadů, nebo Borise Kobleho, budoucího ředitele mezinárodní rozhlasové soutěže Concertino Praga. Významnou osobností byl i Jan Jirásek, budoucí laureát dvou Českých lvů za filmovou hudbu.⁹¹

Druhou polovinu sedmdesátých a osmdesátých let můžeme považovat za období relativní stability. Studio v Hradci Králové bylo po roce 1968 personálně proměněno, hojně se podílelo na celostátním vysílání, dařilo se produkovat stále nové a nové pořady, zpravodajství dosahovalo vysokých kvalit, umělecká tvorba vzkvétala.

---

⁸⁹ JEŠUTOVÁ, E. : c. d., s. 515 – 516.

⁹⁰ *40 let rozhlasového vysílání z východních Čech*. Praha 1985, s. 8.

⁹¹ JEŠUTOVÁ, E. : c. d., s. 517.

Listopadové události roku 1989 a společenské proměny v devadesátých letech ale přinesly na pole rozhlasu největší změny za celou dobu jeho existence. Československý rozhlas už nebyl státní institucí, ale stal se médiem veřejnoprávním. Musel být najednou schopen konkurovat vzniku dalších stanic ze soukromého sektoru apod. Přesto všechno si však dokázal udržet své postavení na české mediální scéně až do dnešních dnů.

Závěr

V bakalářské práci se podařilo zmapovat vývoj Československého rozhlasu v Hradci Králové od jeho vzniku až do doby před listopadovou revolucí. V této práci jsem se snažila zachytit změny, které prakticky vždy souvisely s domácí politickou situací a stavem společnosti.

Původně Východočeský vysílač byl vytvořen pro potřebu místního obyvatelstva. Zřízen byl ke konci druhé světové války z důvodu informovat obyvatele východních Čech o vývoji celé situace, pohybu osvobozujících vojsk. Po počátečních peripetiích se podařilo z Vysílače vytvořit plnohodnotný informační prostředek a posléze jej i začlenit pod Československý rozhlas v Praze. Ústředí mu propůjčovalo každý den vymezený čas, ve kterém se vysílaly příspěvky z východních Čech.

Padesátá léta se nesla v duchu silného politického vlivu, rozhlas byl nástrojem propagandy, budování a upevňování socialismu ve státě. K tomu přispívaly nejen tematicky laděné pořady, ale také zvláštní kádrová výchova rozhlasových pracovníků. Důležitou součástí byla v této době cenzura, bez níž nebylo možné odvysílat vůbec nic. Nesporně důležitým článkem byli dopisovatelé, kteří s rozhlasem spolupracovali a přinášeli do krajského studia informace o událostech, které se kolem nich odehrávaly.

Šedesátá léta se nesla v duchu změn. Ve společnosti docházelo k postupnému uvolňování nálad a to se přeneslo i do vysílání. Zvyšující se kvalita vysílání souvisela i s technickým pokrokem, jako bylo rozšíření vysílání na velmi krátkých vlnách. V šedesátých letech stoupl počet domácností, které měly doma tranzistorový přijímač. Objevovaly se nové pořady, ve kterých se užívalo kritického myšlení

a jiného úhlu pohledu na některé skutečnosti. Vznikalo mnoho monotematických pořadů. Do středu zájmu se dostala rozhlasová hra, která v šedesátých letech zažila velké obrození, a rozhlas si díky umělecké tvorbě získal mnoho příznivců. Hradec Králové byl v této době proslaven svojí vysokou hudební produkcí vysílanou na celostátních okruzích. Na krátkou chvíli byla zrušena cenzura. Rozhlasový vzestup však byl ukončen po událostech v srpnu 1968. Od této doby se rozhlas opět dostává pod silný vliv Komunistické strany, které je přímo podřízen.

Na počátku sedmdesátých let jsou ještě cítit dozvuky srpna 1968, tedy až do počátku těchto let jsou lidé z rozhlasu propouštěni. Dnes je v Českém rozhlase v Hradci Králové dochován jediný svazek personálních dokumentů, které pocházejí z let 1957-1969, není zde však ani jedna složka o žádném pracovníkovi, který byl propuštěn na základě podílení se na vysílání v srpnu 1968. V diplomové práci, která pojednává o událostech v roce 1968 v královehradeckém rozhlase, jsou zmíněna některá jména propuštěných lidí. Jak se mi podařilo zjistit, tento seznam se plně shoduje se vzpomínkami současné pracovnice Českého rozhlasu Hradec Králové, která už je v současnosti jediným zaměstnancem, který v médiu působí od roku 1970. Žádný přesný materiál už ale neexistuje. O vysílání v sedmdesátých a osmdesátých letech není dochován téměř žádný archivní materiál. Byly zničeny i tzv. „křestní listy“ vysílaných pořadů v Hradci Králové, tedy podrobný popis pořadů, zároveň už neexistují ani harmonogramy vysílání. Podařilo se mi dohledat jen jediné vysílací schéma z roku 1976, viz. Příloha 4. Sedmdesátá léta v královehradeckém rozhlase jsou příznačná pro svoji velmi vysokou produkci pořadů pro celostátní okruhy, jednalo se o desítky hodin pořadů měsíčně. V roce 1973 se také z Hradce Králové začalo vysílat stereo, což mělo za následek zkvalitnění poslechu. V průběhu osmdesátých let se objem publicistických a zpravodajských pořadů dále zvětšoval.

Velké změny čekaly krajské studio v Hradci Králové v průběhu devadesátých let, kdy se stal veřejnoprávní institucí a získal nové jméno Český rozhlas Hradec Králové.

Seznam pramenů a literatury

Prameny

Archiv Českého rozhlasu v Praze

- fond Krajská studia

Český rozhlas Hradec Králové

- fonotéka Hradec Králové

Literatura

JEŠUTOVÁ, Eva: *Od mikrofonu k posluchačům: z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Praha 2003.

Československý rozhlas na vlnách času. Praha 1983.

40 let vysílání z východních Čech. Praha 1985.

BEDNAŘÍK, Petr - JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbara: *Dějiny českých medií: Od počátků do současnosti*, Praha 2011.

Z antény rozhlasu a televise. Praha 1958.

Periodika

JAREŠ, Josef.: *Na vlně 238 m*. Pochodeň, č. 129, 20. 4. 1966, s. 4.

Východočeský vysilač. Rudá zář, č. 16, 21. 9. 1945, s. 3.

Pomáhejte Východočeskému rozhlasu. Rudá zář, č. 18, 5. 10. 1945, s. 3.

Pište svému rozhlasu. Rudá zář, č. 21, 26. 10. 1945, s. 5.

O cenzuře a cenzorech. Týdeník Rozhlas, č. 1, 3. 1. – 9. 1. 2005, s. 3.

Vysílání na vlnách. Zvláštní vydání Pochodně, č. 201, 21. 8. 1968, s. 1.

Diplomové práce

BERÁNEK, Petr: *Československý rozhlas Hradec Králové v srpnu 1968*. Hradec Králové 1992 (nepublikovaná magisterská diplomová práce).

CECHOVÁ, Martina: *Československý rozhlas v Hradci Králové v letech 1945-1955*. Olomouc 2007 (publikovaná bakalářská diplomová práce).

KOTOUČOVÁ, Ditta: *Specifika rozhlasového vysílání pro děti se zvláštním zřetelem na období vysílání Rádia Junior*. Praha 2016 (publikovaná bakalářská diplomová práce).

KUROPATA, Ondřej: *Hlavní správa tiskového dohledu (1953-1966)*. Praha 2015 (publikovaná magisterská diplomová práce).

VAŇURA, Ondřej: *Komunální volby ve vysílání Českého rozhlasu Hradec Králové*. Zlín 2015. (nepublikovaná bakalářská diplomová práce).

Internetové zdroje

ROŽÁNEK, Filip: Srpen 1968. *Prvních sedm dnů okupace*. In: <http://media.rozhlas.cz/binary/03004667.pdf> [cit. 5. 5. 2018]

Zvukový záznam z nočního vysílání z 20. 8. na 21. 8., hlasatel V. Fišer a ranního vysílání 21. 8. 1968: In http://www.pribehrozhlasu.cz/tenkrat-v-rozhlase/1968/1968_6 [cit. 5. 5. 2018]

<https://hradec.rozhlas.cz/o-nas-6196515> [cit. 20. 4. 2018]

Seznam zkratek

c. d. – citované dílo

ČsRV – Československý rozhlasový výbor

ČSSR – Československá socialistická republika

HSTD – Hlavní správa tiskového dohledu

inv. č. – inventární číslo

JZD – Jednotné zemědělské družstvo

Kčs. – Koruna československá

kart. - karton

KSČ – Komunistická strana Československa

NS – Národní shromáždění

ÚPS – Ústřední publikační správa

ÚV – Ústřední výbor

Resumé

I managed to map the historical development of the Czechoslovak Radio Hradec Králové from its establishment in 1945 to the period before the revolution in November 1989 in the bachelor's thesis. As it is clear from the thesis, the whole historical development of this institution was related to the policy of Czechoslovakia, especially to the influence and activities of the Czechoslovak Communist Party that influenced radio in all areas. This was primarily connected with the station staffing over the years and broadcast content. This influence was strongest in the 1950s, there was a gradual easing in both society and broadcasting during the next decade nevertheless. However, these efforts were ceased after the August 1968 occupation that had a major impact on the staff transformation within the station. There was a significant increase in content production in the 1970s and 1980s, which was delivered to nationwide circles. The Hradec Králové Studio maintained its first place within regional studies, especially regarding the production of musical content.

Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Tabulka národních a celostátních okruhů vysílání

Příloha č. 2 – Srpen 1968. Záznam vysílání: „Legální svobodný vysílač východní Čechy“

Příloha č. 3 – křestní list zvukového vysílání

Příloha č. 4 – Schéma programového vysílání na leden 1976

Příloha č. 1

	I.program (národní) Praha, Bratislava	II.program (celostátní) Československo I	III.program (celostátní) Československo II
Charakter	Základní publicistický a výchovný program pro široký soustředěný poslech, orientovaný na spíše starší posluchače.	Lehčí program, určený k poslechu při jiné činnosti, orientace na mladší populaci.	Program pro náročné posluchače se specializovanými zájmy.
Skladba	Sestaven z jednotlivých pořadů.	Vysílání v blocích.	Sestaven z jednotlivých pořadů.
Technické vysílací prostředky	Střední vlny a rozhlas po drátě.	Dlouhá vlna po celém území republiky, dále VKV	VKV na celém území – ještě nevybudováno
Vysílací doba	4:30 – 2:00	4:30 – 24:00	9:00 – 24:00

Příloha č. 1 – Tabulka národních a celostátních okruhů vysílání vytvořených na počátku šedesátých let

Příloha č. 2 – zvukový záznam na CD

Příloha č. 3 – křestní list zvukového záznamu z vysílání z Hradce Králové dne 21. srpna 1968

AIS - náhledy pro Digitální archiv a Digitální fonotéku					
Pořad	Ident. číslo: HK.PUB.1968.1/01	Stopáž: 41:22	Status: E	Typ: PDF	Kód: 9287612
<p>Titul: Srpen 1968. záznam vysílání. Podtitul: záznam vysílání "Legální svobodný vysílač východní Čechy". Podtitul: - vzkazy, prohlášení a zprávy. Redakce: HKRS - Tvůrčí skupina - Hradec Králové</p>					
Čís. nos.: HK00127 HK	Druh nahr.: neuveдено	Pořadí: 1	Vznik: 21.08.1968	Cel. st.: 0:00	
Stopáž: 41:22	Rychlost: XX	Záznam: 0	Umístění: Fono Hradec Králové	Poč. kopier: 1	
Začátek: Hláší se vám					
Konec: ..v Hradci Králové.					
Čís. nos.: RDD0131 HK	Druh nahr.: neuveдено	Pořadí: 1	Umístění: Fono Hradec Králové	Poč. kopier: 2	
Stopáž: 41:33	Rychlost: DA	Záznam: 1			
Účast. besedy: Hazdřová, Dagmar					
Účast. besedy: Dostál, Jiří					
Redaktor: Chaloupka, Rudolf					
Poz. (obsah): záznam z vysílání v srpnu 1968					

Příloha č. 4 – ukázka vysílacího schématu v Československém rozhlasu Hradec Králové v lednu 1976

7.1. - středa

12.00-12.25 Polední zpravodajský přehled
 12.25-12.30 Chvilka s reklamou
 15.00-15.10 Východočeský rozhlasový deník
 15.10-15.35 Taneční orchestr J. Hasala P-95 19,50' Šimíček
 15.35-15.55 GENERACE BUDOUCNOSTI /o mladých lidech v Darníkově/ Kohnová, Křiváček HR/22.12.
 15.55-16.00 Chvilka s reklamou 28.12

8.1. - čtvrtek

12.00-12.25 Polední zpravodajský přehled
 12.25-12.30 Chvilka s reklamou
 15.00-15.10 Východočeský rozhlasový deník P-94 27,35' FM
 15.10-15.40 ZRCADLO TĚCHTO DNÍ /soukromá předsevzetí do nového roku/ KAM redakce/akt
 15.40-15.55 Zpívají a hrají Minnesengři Šimíček
 15.55-16.00 Chvilka s reklamou

9.1. - pátek

12.00-12.25 Polední zpravodajský deník
 12.25-12.30 Chvilka s reklamou
 15.00-15.10 Východočeský rozhlasový deník
 15.10-15.40 Koncert ze skladeb Z. Fibicha P-7 23,20' Andrejs
 15.40-15.55 Magdeburské drobnosti /2. část Opera v Halberstadtu/ /o kultuře magdeburského kraje/ Tandy Křiváček M/3.1.
 15.55-16.00 Chvilka s reklamou S-1

10.1. - sobota

12.00-12.10 Zpravodajský přehled P-52 hr
 12.10-12.40 Písničky k dobrému polední 28,70' RY/5.1.
 12.40-13.00 Chvilka s reklamou bla. G-1
 15.00-15.30 TRPKE - SPOLEČNOST /rozhlasová miniuiverzita pro malé i velkoměštáky/ Křiváček FM/4.1.
 15.30-16.00 Jazzová hudba - hraje soubor R. Štěpánka a orch. J. Kheila HK 20,80' Andrejs 9/11

11.1. - neděle

10.00-10.30 O MUŽI A STROMU /pásmo z veršů krajového básníka Vl. Brandejse/ Tandy, Křiváček, Munnil HR/22.12.
 10.30-11.00 Operní hudba 18.12
 14.00-14.30 MALÍŘ BAROKA /literárně-dokumentární pásmo o životě a díle Petra Brandla/ 27/12
 14.30-15.00 Náladové a taneční melodie R 24' HK - 53
 Andrejs